

ПІД ЗОРЯНИМ НЕБОМ РАЇСИ НЕДАШКІВСЬКОЇ

Раїса Недашківська створила багато прекрасних жіночих образів у фільмах. Але якби вона зіграла лише Мавку в «Лісовій пісні» Лесі Українки і Катерину Білокур у кінофільмі «Буйна», цього було б достатньо, аби ввійти в історію українського мистецтва.

с. 9

НА ЗАХИСТІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

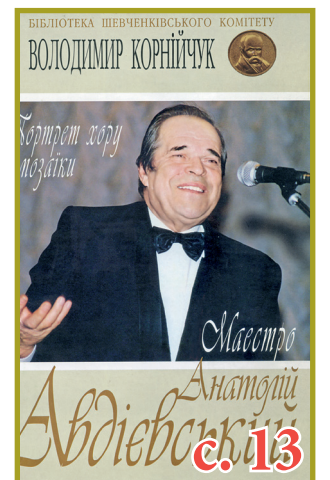
Ім'я Миколи Омеляновича Макаренка увійшло в історію українського народу як людини енциклопедичних знань. Він залишив нащадкам понад 170 наукових праць, близько 3-х тисяч малюнків, безліч наукових карток, археологічних розвідок.

с. 11

КНИГА ПРО МАЕТРО

Музична (і не тільки!) громадськість України отримала чудовий подарунок – у серії «Бібліотека Шевченківського комітету» вийшла в світ ілюстрована книжка «Маестро Анатолій Авдієвський. Портрет хору з мозаїки» (Київ, видавництво «Криниця», 496 сторінок).

с. 13

УКРАЇНСЬКА СТОРОНА ВІДЗВІТУВАЛА ПЕРЕД КОМІТЕТОМ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ ПРО СТАН ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ 36-ОЇ СЕСІЇ ЮНЕСКО

До Центру Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (м. Париж, Французька Республіка) Міністерством культури України був поданий оновлений звіт щодо виконання державою Україною вимог, які містилися у рішенні 36-ої виїзної сесії Комітету Всесвітньої спадщини (КВС) ЮНЕСКО. Документ розроблений фахівцями Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Міністерства культури України.

Згідно з вимогами, що містилися у резолюції 36-ої сесії, Комітет Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО було проінформовано, зокрема, про таке:

- створено єдину систему управління об'єктом «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра» – цілісний майновий комплекс Національного заповідника «Софія Київська» передано до сфери управління Мінкультури; віднедавна обидва заповідники, об'єкти яких входять до складу єдиного об'єкта Всесвітньої спадщини, підпорядковані одному міністерству, яке є центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

- для обох національних заповідників, що входять до складу об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра», розроблено концепції та плани організації територій, на базі яких ухвалено проект менеджмент-плану (плану управління) Національного заповідника «Софія Київська»;

- Міністерством культури України розроблено проект документа про оголошення мораторію на спорудження нових будівель у історичному центрі Києва, на території буферної зони об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра»;

- проведено дослідження загального монастирського та річкового ландшафту, на підставі якого розроблено і направлено до Центру Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у Парижі плани зонування буферної зони та довкілля;

- розроблений історико-архітектурний опорний план м. Києва, яким передбачено розширення охоронних (буферних) зон Софійського собору та Києво-Печерської лаври, визначено їхні межі на актуалізованих картографічних матеріалах, встановлено єдину охоронну (буферну) зону об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирськими спорудами, Києво-Печерська лавра» з включенням пам'ятки «Історичний ландшафт київських гір і долини р. Дніпро». Зазначений опорний план погоджений Мінкультури і найближчим часом буде затверджений у складі Генерального плану розвитку м. Києва та його приміської зони до 2025 року. Історико-архітектурний опорний план м. Києва буде взятий за основу при розробленні плану зонування території міста, що надасть змогу забезпечити комплексне збереження культурної спадщини столиці України;

- проекти будівництва або реконструкції об'єктів у буферній зоні з 2012 року регулярно надсилаються до штаб-квартири КВС ЮНЕСКО (м. Париж, Французька Республіка) в порядку завчасного інформування про архітектурні перетворення, заплановані в охоронній (буферній) зоні пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра»;

- направлено детальну інформацію щодо здійснення комплексного дослідження та розроблення плану реабілітації Варязьких печер, що входять до архітектурного ансамблю Києво-Печерської лаври, яка перебуває під охороною ЮНЕСКО у складі об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська лавра». Розроблена НДІ пам'яткоохоронних досліджень «Концепція програми збереження Варязьких печер ансамблю Києво-Печерської лаври в м. Києві на 2012–2015 роки» передбачає поетапне виконання комплексу заходів, які забезпечать збереження самої пам'ятки та історичного ландшафту над нею;

- з метою належного виконання рекомендацій попередніх сесій КВС ЮНЕСКО, а також проведення незалежної фахової експертизи на предмет визначення найефективніших шляхів збереження автентичної монастирської панорами правого берега р. Дніпро, у січні 2013 р. Міністерство культури України досягло домовленості з координатором бюро історичного

центру м. Флоренція (Італія) Карло Франчіні щодо організації найближчим часом його візиту до Києва з метою здійснення додаткового аналізу особливостей видового розкриття панорами вздовж р. Дніпро і будівництва висотних будівель, які можуть завдати шкоди видатній універсальній цінності об'єкта.

Таким чином, держава Україна виконала вимоги 36-ої сесії КВС ЮНЕСКО та у відведений термін (до 1 лютого 2013 року) подала оновлений звіт щодо стану збереження об'єкта Всесвітньої спадщини з метою його опрацювання під час 37-ї сесії ЮНЕСКО у 2013 році. Крім того, КВС ЮНЕСКО було поінформовано про першочергові заходи з забезпечення охорони пам'ятки Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирськими спорудами, Києво-Печерська лавра» та об'єктів культурної спадщини, розташованих в межах охоронної (буферної) зони, заплановані Міністерством культури України спільно з причетними національними інституціями на I півріччя 2013 року.

Зараз вирішується питання про візит до Києва спільної реактивної моніторингової місії Центру Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та її дорадчого органу, Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), під час якого йтиметься про надання Україні практичних рекомендацій щодо приведення пам'яткоохоронної діяльності до міжнародних стандартів збереження та управління пам'ятками всесвітнього значення.

У МІНІСТЕРСТВІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ІЗ ПОВНОВАЖНИМИ ПРЕДСТАВНИКАМИ ДЕЛЕГАЦІЇ ЄВРЕЙСЬКИХ ФЕДЕРАЦІЙ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

У Міністерстві культури України відбулася зустріч першого заступника міністра культури України Тимофія Кохана з повноважними представниками делегації єврейських федерацій Північної Америки на чолі з ребе Стюардом Вейнблатом, яка представляє інтереси 157 єврейських федерацій та понад 300 єврейських громад Північної Америки.

Українська та американська сторони обговорили актуальні питання наявного міжнародного та

міжконфесійного діалогу; засадничі принципи законодавчого забезпечення системи свободи совісті та віросповідання в Україні та Сполучених Штатах Америки; заходи, спрямовані на формування поля толерантності та взаємоповаги.

Також суттєву увагу було приділено питанням подальшого налагодження й поширення взаємних зусиль у гуманітарній, освітньо-просвітницькій, духовній сферах та діяльності, пов'язаній зі збереженням

пам'яток сакральної культури, пропаганді історичних, культурних і духовних надбань єврейського й українського народів.

Учасники зустрічі одностайно визнали необхідність подальшого поглиблення співробітництва в різноманітних сферах міжконфесійного та міжнародного співробітництва через можливості проведення спільних заходів гуманітарного спрямування.

У МІНІСТЕРСТВІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ІЗ ПОСЛОМ МАЛЬТІЙСЬКОГО ОРДЕНУ В УКРАЇНІ

У Міністерстві культури України відбулася зустріч першого заступника міністра культури Тимофія Кохана з Послом Мальтійського Ордену в Україні паном Паулем Фрідріхом фон Фурхерром.

Під час зустрічі були обговорені питання двостороннього культурного співробітництва між Україною і Мальтійським Орденом, зокрема – проведення

культурно-мистецьких акцій на міждержавному рівні, що надасть значного позитивного імпульсу розвитку культурних відносин між двома державами. Крім цього, співрозмовники обмінялися думками щодо мовної ситуації в Україні, а також стану забезпечення потреб національних меншин, зокрема – угорської та румунської.

Пан Посол висловив зацікавленість у налагодженні прямого контакту з Національною оперою України з метою активізації контактів та проведення культурних акцій. Сторони високо оцінили перспективи подальшого розвитку співробітництва між Україною і Мальтійським Орденом в культурній сфері.

20 ЛЮТОГО В НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ «МЕМОРІАЛ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРІВ В УКРАЇНІ» ВІДБУДЕТЬСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ ВИСТАВКИ «ГОЛОДОМОР 1921–1922 РОКІВ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ»

20 лютого о 15.00 Національний музей «Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні» спільно з галузевим державним архівом Служби безпеки України представляє виставку «Голодомор 1921–1922 років: причини та наслідки».

Експозиція складається з плакатів, виставкових вітрин та відеоінсталяції. Матеріали наочно ілюструють соціально-економічну політику радянської влади початку 1920-х років – від «червоного терору» й продрозверстки до нової економічної політики й продподатку, показують роль та

місце частин регулярної армії в придушенні повстанського руху в українських губерніях та вилученні продовольства у селян. Матеріали висвітлюють процес «боротьби із голодом» на шпальтах періодичних видань, красномовно демонструючи пріоритетність у наданні допомоги іншим волостям і повітам та удавану непоінформованість вищого керівництва про розгортання гуманітарної катастрофи в українських селах.

Під час виставки присутні матимуть можливість ознайомитися з архівними документами, світлинами, періодичними виданнями тощо.

15 ЛЮТОГО ВІДБУДЕТЬСЯ ТВОРЧИЙ ВЕЧІР НАРОДНОГО АРТИСТА УКРАЇНИ АНАТОЛІЯ ХОСТИКОЄВА

15 лютого о 18.00 в приміщенні Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка відбудеться творчий вечір «Автобіографія», присвячений ювілею

народного артиста України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка – Анатолія Хостікоєва.

ЛАУРЕАТИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ 2013 РОКУ

Комітет Національної премії України імені Тараса Шевченка назвав лауреатів 2013 року. Ними стали письменник Леонід Горлач, режисер-постановник Дмитро Богомазов і художник Петро Печорний.

«Ми виконали свою роботу і вибрали трьох найкращих із 23, допущених до участі у третьому турі», – зазначив Борис Олійник, додавши, що список лауреатів має бути затверджений підписом Президента України.

Письменник Леонід Горлач (Коваленко), автор п'ятдесяти книжок, отримає Шевченківську премію за книгу поезій «Знак розбитого яра».

Режисер-постановнику Дмитру Богомазову премію присуджено за вистави «Гамлет» В. Шекспіра Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька, «Гості прийдуть опівночі» А. Міллера Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра, «Щуролов» за О. Грінгом Київського театру «Вільна сцена».

Художника Петра Печорного відзначено премією за серію декоративних тарелей за мотивами творів Т. Шевченка.

На здобуття Шевченківської премії 2013 року до комітету надійшло 41 подання.

БЕЗКОШТОВНИЙ ІНТЕРНЕТ У БІБЛІОТЕКАХ

237 бібліотек у 157 населених пунктах України протягом 2013 року отримають вільний доступ до «Всесвітньої павутини».

Про це на прес-конференції повідомив директор програми «Бібліоміст» Матей Новак. У прес-конференції також взяли участь заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти Мінкультури України М. Швед, Директор Місії Агентства США з міжнародно-

го розвитку (USAID) в Україні, Молдові та Білорусі Джед Бартон, Президент Української бібліотечної асоціації І. Шевченко та генеральний директор Національної парламентської бібліотеки України, віцепрезидент УБА Т. Вилегжаніна.

«Переможців було обрано з 539 заявок. Користувачі з-понад 200 публічних бібліотек тепер отримають вільний доступ до інтернету та можливість вивчення комп'ютерної грамотності в бібліотеках», – наголосив Матей Новак.

Загалом за програмою «Бібліоміст» необхідно комп'ютерною технікою вже обладнано 1578 бібліотек в усіх регіонах

України, «включно з найвіддаленішими сільськими місцевостями». Директор програми поінформував, що за два з половиною роки майже 4 млн українців скористалися цими комп'ютерами в бібліотеках.

Завдяки програмі «Бібліоміст» на сьогодні безкоштовний доступ до Інтернету в бібліотеках мають мешканці 75 % районів України, де є технічна можливість підключення до всесвітньої мережі.

Президія та Виконавчий офіс УБА

ВИСТАВКА УНІКАЛЬНИХ ФОТОРОБІТ «ЗСЕРЕДИНИ»

З 15 лютого до 3 березня Музей Сновидінь запрошує на виставку унікальних фоторобіт Олексія Буїстова та Сергія Єфанова, виконаних у техніці олійного друку («oil print»).

Фотохудожники Олексій Буїстов і Сергій Єфанов відродили у своїй майстерні старий архаїчний метод друку, що робить кожну фотороботу унікальною, єдиною у своєму роді.

Олійний друк – це техніка друку фотографій, яка з'явилася в кінці XIX – початку XX століття і заснована на властивості води та олійної фарби не змішуватися одне з одним.

Художник на етапі друку може істотно змінити характер зображення, створеного світлом, застосовуючи той чи інший спосіб нанесення олійної фарби.

На виставці будуть представлені дві серії робіт: «Дзеркало гри» Олексія Буїстова і «3 царства Аїда» Сергія Єфанова.

«ЕФЕКТ МОЦАРТА» – КОНЦЕРТ ДЛЯ РОДИН ІЗ МАЛЕНЬКИМИ ДІТЬМИ ТА МАЙБУТНІХ МАМ

17 лютого, об 11:00 у Дніпропетровському художньому музеї відбудеться черговий концерт популярної класичної музики «Ефект Моцарта». Виконавці – солісти Дніпропетровської філармонії Леся Рожкова (клавішні) та Віталій Рожков (кларнет).

Концерти із циклу «Ефект Моцарта» – це чудова можливість у невимушеній обстановці залучати малюків до кращих зразків світової музичної класики, прищеплювати дітям мало не з пелюшок вишуканий музичний смак.

Окрім того, як доведено вченими, класична музика добре впливає на психічний стан дітей: слухаючи класичні твори, вони стають спокійнішими.

Діти здатні сприймати музику з того періоду, коли вони перебувають в утробі матері. Тому Леся та Віталій Рожкови особливо радять вагітним жінкам скористатися нагодою та відвідати концерт «Ефект Моцарта».

МУЗИЧНО-ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ ДЛЯ ДІТЕЙ «ДАХА-ПТАШКА» З ІРИНОЮ КОВАЛЕНКО

16 лютого Дім освіти і культури «Майстер Клас» запрошує дітей та батьків відвідати відкритий урок у рамках

нового музично-освітнього проекту «Даха-пташка: розвиток музичних здібностей дитини».

Автор курсу – Ірина Коваленко, солістка гурту «ДахаБраха». На своїх заняттях Ірина створює особливу атмосферу, що викликає бажання творити та імпровізувати. На основі українського та світового фольклору, в якому закладений багатоглибий досвід музикування народів світу, Ірина буде розвивати у дітей:

- музичний смак, музичний слух, відчуття ритму, вокальні дані, музичну пам'ять;
- координацію рухів, пластику, навички гри на музичних інструментах;
- навички швидкого навчання нових видів діяльності, взаємодії у творчому колективі, концентрації уваги, волі та самодисципліни;
- уяву і креативність.

І всі ці численні завдання будуть здійснюватися за допомогою: розучування етнічних пісень, ансамблевого виконання музичних композицій, навчання гри на традиційних українських ритмічних і духових інструментах.

«КНИГИ ПРО ВІЧНЕ»: ЗУСТРІЧ З МИРОСЛАВОМ ДОЧИНЦЕМ

Книгарня «Є» та видавництво «Карпатська вежа» запрошують на авторську зустріч з Мирославом Дочинцем «Книги про вічне», яка відбудеться 16 лютого. На зустрічі з шанувальниками своєї творчості письменник розповість не лише про реальне підґрунтя своїх повістей та збірок, але й з радістю поговорить про все, що можна прочитати між рядками його книжок.

Мирослав Дочинець – український письменник та журналіст, автор понад 10 книжок, член Асоціації письменників України, лауреат Міжнародної літературної премії «Карпатська корона» 2004 року.

Найбільш відомі читачам записи порад 104-річного карпатського мудреця Андрія Ворона під назвою «Многії літа, благії літа». 3-під пера автора також вийшли праці: «Вічник», «Руки і душа», «Дорога в небо – до людей», «Лис у винограднику», роман «Криничар», а також останній доробок автора: «Горянин. Води Господніх русел».

МИСТЕЦЬКИЙ ТИЖДЕНЬ

15 лютого

Національний палац мистецтв «Україна»: концерт скрипальки і композитора Ванесси Мей (Велика Британія) у супроводі симфонічного оркестру.

Галерея «НЮ АРТ»: живопис В. Цветкової (АРК).

16 лютого

Музей гетьманства: «Біла зброя». Всеукраїнська виставка холодної зброї. Виставка триватиме до 17 лютого.

«PinchukArtCentre»: персональна виставка Джейка та Діноса Чепменів (живопис, фотографія); персональна виставка Т. Оурсела (інсталяція).

17 лютого

Будинок актора: ювілейний концерт солістки Національної опери України О. Терещенко (сопрано) за участю соліста Національної опери України Ю. Гориня (баритон). Концертмейстер – з. а. України С. Орлюк.

Будинок кіно: місяць фільмів-номінантів на премію «Оскар». Художній фільм «Життя ПІ». Режисер – Е. Лі (США, 2012).

Будинок художника: IV Фестиваль танців народів світу «Dances of the world-2013».

18 лютого

Будинок кіно: кіноклуб «А ля Франсез». Цикл «Молода французька "Нова хвиля"». Фільм «Спогади». Режисер – М. Херс.

«Дім Миколи»: «Київська Русь». Фестиваль образотворчого мистецтва.

Будинок актора: н. а. України Р. Недашківська запрошує друзів на творчий вечір.

19 лютого

Національний музей літератури України: виставка до Міжнародного дня рідної мови «Засоби масової інформації національних меншин України». Спільно з Радою національних меншин України. Виставка триватиме до 28 лютого.

«Митець»: живопис В. Мазура (м. Київ). Виставка триватиме до 28 лютого.

20 лютого

Будинок-музей М. Заньковецької: виставка до 60-річчя від дня народження актора, режисера, н. а. України А. Хостікоєва.

Будинок учителя: виставка мистецького вернісажу «Старе місто».

Галерея «Триптих Арт»: скульптура, левкас О. Денисенка (м. Львів).

21 лютого

Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал». Мала галерея: інсталяції А. Степаненка (м. Київ).

Галерея «Парсуна»: «Світ догоридригом». Живопис К. Дудник (м. Ізмаїл, Одеська обл.) та авторські ляльки провідних українських лялькарів.

Будинок учителя: до Міжнародного дня рідної мови. Літературно-мистецький вечір «Наше диво калинове».

Підготував Роман СИНЕЛЬНИКОВ

7-го лютого в столичному Кінопаляці відкрив сезон українських кінопрем'єр фільм режисера Валентина Васяновича «Звичайна справа». Він змусив глядачів замислитися про їхнє місце в соціумі.

Стрічка, як і інші, що вийдуть у прокат цього року, створені за фінансової підтримки Державного агентства України з питань кіно. Голова Держкіно Катерина Копилова зазначила, що підтримка сучасного українського кінематографа є пріоритетним напрямком роботи Агентства. Завдяки запровадженню нової системи конкурсних відборів (пітчінгів) минулого року державну фінансову підтримку отримало понад 70 українських фільмів, 25 з яких є повнометражними ігровими картинами.

Більше того – дистриб'ютори картини «Звичайна справа» (ІнсайтМедіа продюсерський центр) стверджують: повнометражний ігровий дебют режисера Валентина Васяновича майже повністю профінансований за рахунок державних коштів. І дана прем'єра – лише початок, оскільки у 2013-му передбачений вихід в український прокат щонайменше трьох нових фільмів.

Валентин Васянович уже заявив про себе як талановитий документаліст, нова картина продовжила досвід його попередніх робіт і вже отримала високу оцінку. Під час змагання в

Усвідомити себе

Знімальна група

міжнародному конкурсі Одеського кінофестивалю його журі відзначило фільм як «крок у розвитку українського кіно», від Міжнародної федерації кіноклубів (FICC) режисер отримав приз «Дон Кіхот».

Не дивно, що прем'єра викликала величезний інтерес. Її прийшли подивитися перший заступник міністра культури України Тимофій Кохан, перший заступник Голови Державного агентства України з питань кіно Сергій Сьомкін та інші представники Держкіно, творчих спілок,

відомі митці, серед яких і режисер Михайло Ілленко, який теж зіграв у фільмі роль, та шанувальники десятої музи.

На екрані в жанрі трагікомедії нам розповіли про чоловіка середнього віку, який вирішує змінити своє життя. Усвідомивши, що помилився з вибором фаху, ескулап Толик (актор Тарас Денисенко) звільнення з роботи через бійку із пацієнтами сприймає як гарний знак. Нарешті здійсниться мрія стати «вільним» поетом! Але досягти бажаного не просто. Відповіді із редакції – жодної, та й друг Славко, якого грає Віталій Лінецький, змінює життя не в кращий бік. Переконавши Толика, що знає шлях до легкого заробітку і щастя, він втягує його в низку абсурдних ситуацій, в яких наш герой втрачає майже все, що мав. Наприклад, підбиває збирати та продавати селянам... курячий послід, у результаті чого Славка б'ють, і він опиняється в лікарні. Від невдахи Толика йде дружина (Леся Самасева). Але пережиті драматичні моменти дають поштовх до створення гарних поезій, які увійдуть до збірки.

У фільмі використано оригінальні вірші Тараса Денисенка.

Інцидент змінив життя

Валентин Васянович

«Можна назвати це сучасним неореалізмом української кінематографії, і порівняти з подіями в італійській кінематографії, коли суспільство цієї країни переживало складні процеси», – вважає дистриб'ютор фільму Володимир Філіппов.

«Валентин Васянович – документаліст, що відчувається, і є плюсом для фільму, бо наше кіно, на жаль, останні двадцять років практично не займається соціумом, – поділився враженнями голова правління Національної

віль реальний прототип Толика, але образ цей усе ж таки вийшов збірним. Найважливішим режисер вважає великий прокат стрічки в Україні (38 копій), і небезпідставно сподівається на подальший показ її в Європі, адже в лютому її представляють на кіноринку Берлінського кінофестивалю.

Уже з 7-го лютого фільм можна побачити в кінотеатрах Києва, Львова, Луцька, Одеси, Харкова, Дніпропетровська, Херсона, Івано-Франківська, Тернополя, Золочева і Трускавця.

7–15 лютого на Європейському кіноринку в рамках 63-го Берлінського міжнародного кінофестивалю третій рік поспіль за підтримки Державного агентства України з питань кіно працює стенд українського кіно під назвою Ukrainian Film Corner.

Він надає можливість познайомитися з каталогом української кіногалузії 2012–2013 рр., переглянути трейлери найновіших українських проектів та зустрітися з представниками нашої кіноіндустрії.

Заходи, передбачені в рамках роботи стенду, презентували в Києві начальник управління державного регулювання та реалізації кінопроектів Держкіно Станіслав Притула, заступник директора Національного центру Олександра Довженка Іван Козленко та директор МКФ «Молодість» Андрій Халпахчі.

На Європейському кіноринку

Станіслав Притула наголосив на тому, що держава приділяє значну увагу кіновиробництву: «Протягом останніх років

створені десятки фільмів, які ви могли побачити в кінотеатрах, або які вийдуть у кінопрокат 2013 року. Представляючи

національний стенд на фестивалі, ми популяризуємо Україну за кордоном».

До програми включено кінопокази. «Українська реставрована кінокласика: 1924–1982» – це більше десяти художніх фільмів О. Довженка, С. Параджанова, К. Муратової та ін. «Українські нові фільми 2012–2013 років: трейлери» – ролики фільмів «Параджанов» (реж. О. Фетісова та С. Аведікян), «Істальгія» (реж. Д. Онищенко), «Брати» (реж. В. Трофименко), анімаційних стрічок «Микита Кожум'яка» (реж. Р. Гарбар і М. Костров) та «Ескімоска» (реж. О. Шапарев), фільмів В. Васяновича – документального «Присмерк» і картини «Звичайна справа» та ін.

«Українське короткометражне кіно 2012–2013 років» – п'ять

фільмів, прем'єри двох з яких – «Уроки української» (реж. Р. Батицький) і «Дорога» (реж. М. Ксенда) нещодавно відбулися в рамках проекту Українська нова хвиля.

Окрема подія – показ фільму О. Довженка «Земля» в супроводі етно-гурту Дахабраха.

Продюсер фільму «Іван Сила» Володимир Філіппов, який разом з режисером Віктором Андрієнком презентував стрічку про нашого співвітчизника-атлета, сказав: «Ринковий показ дуже важливий, оскільки без нього неможлива дистрибуція. Головне, що ми присутні на європейському кіноринку – ця послідовність присутності коштує чи не дорожче, аніж отриманий приз».

Сторінку підготувала
Світлана СОКОЛОВА.
Фото авторки та надані
«Інсайт Медіа»

100-річчя Миколи Малинки

16 лютого 2013 року виповнюється 100 років від дня народження чудового українського художника з Яготина Миколи Панасовича МАЛИНКИ (1913–1993).

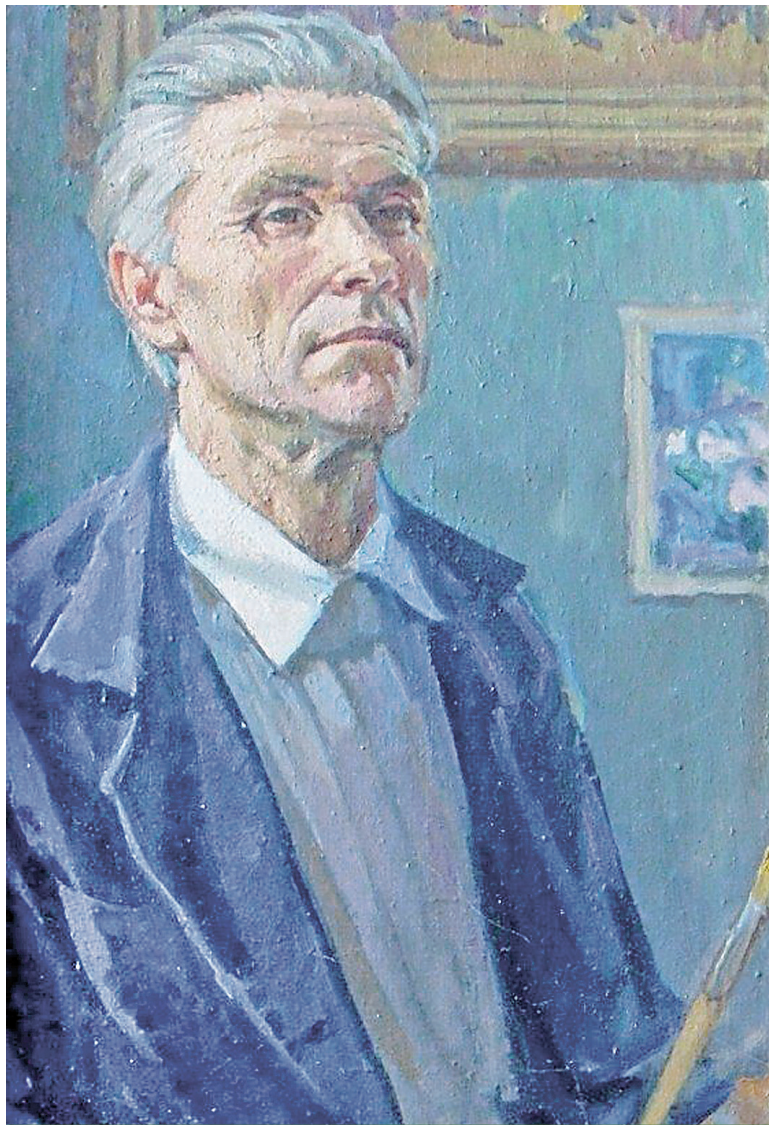
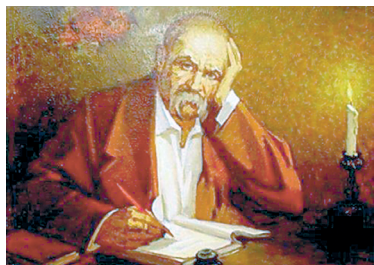
Майбутній художник народився в бідній селянській родині у селі Лісники Київської губернії.

Відчув потяг до мистецтва та почав малювати від самого дитинства. За порадою професійного художника Л. Брюмера, який ще в 1928–1929 рр. помітив його здібності, Микола Малинка восени 1933 року вступив на графічний факультет Київського художнього інституту.

Згодом Київський, Харківський та Одеський художні інститути було реорганізовано в один Всеукраїнський художній інститут. До призову на дійсну військову службу в 1939 р. М. Малинка встиг закінчити підготовчий курс та два курси живописного відділення цього навчального закладу.

Під час служби в армії молодому художнику-початківцю пощастило: його перевели до студії ім. М. Грекова, що дислокувалася в Москві при військовій частині. Там він навчався у відомих майстрів пензля Х. Ушеніна, Є. Кацмана, В. Сварога й А. Герасимова, зміг значно розвинути свій талант живописця. Створені М. Малинкою в той період картини (згідно з епохою, це були полотна здебільшого патріотичного та пропагандистського змісту) широко експонувались на художніх виставках та були відзначені грамотами.

Переживши всі лихоліття війни (життя в окупації, втеча з полону, дійсна військова служба, демобілізація з армії), 1945 року Микола Малинка з родиною повертається до Яготина, де продовжує працювати. Після 10 років поневірянь, злиднів та безперервних пошуків роботи за фахом, маловідомого художника з

ВІХІ БІОГРАФІЇ:

1937 – художник із студії ім. М. Б. Грекова при особливому кавалерійському полку Наркому Оборони СРСР.

1940 – організатор та керівник косівського художньо-промислового училища.

1949 – кандидат у члени Союзу художників СРСР.

1955 – художник Київського Товариства Художників УРСР.

1960 – у складі комісії зі створення історико-краєзнавчого музею у м. Яготин.

1962 – член Художнього Фонду СРСР.

1984 – у 50-ту річницю Студії воєнних художників імені М. Б. Грекова занесений до ювілейного каталогу «греківців».

1990 – почесний громадянин м. Яготина.

периферії прийняли до Київського товариства художників. Саме тоді, починаючи з 1955 року, розпочався найбільш плідний період у творчості Миколи Панасовича Малинки. Уже в 1958–1959 рр. його полотна представлені на багатьох обласних, республіканських та всесоюзних художніх виставках, а з 1962 р. він стає членом Художнього фонду СРСР.

Микола Панасович був справжнім патріотом своєї

батьківщини: багато часу та сил безкорисливо віддавав на створення місцевого краєзнавчого музею, написав та подарував для експозиції велику кількість історичних та художніх полотен з життя рідного краю (пейзажі, портрети тощо). Десятки живописних полотен, пов'язаних з іменами великих українських гетьманів та полководців, а також письменників та історичних діячів минулого, передані Миколою Малинкою до Яготинської картинної галереї. Він – організатор та багаторічний керівник міської образотворчої студії художників-аматорів. Автор першого меморіалу Слави загиблим землякам у роки Великої Вітчизняної війни; стели захисникам Яготина у 1941 р.; меморіалу в с. Панфіли та інших пам'ятних знаків на території міста та області. Автор бюсту Т. Г. Шевченка в Яготині (цей пам'ятник, відлитий із залізобетону, прикрашає місто й долину). 11 вересня 1990 року Микола Панасович Малинці було

ВІДОМІ РОБОТИ ХУДОЖНИКА:

«Трембіти», 1940

«Дуб над Супоєм», 1940

«Аркан, гуцульський танок», 1957 – у 1958 р. картина придбана з виставки Міністерством Культури УРСР

«На високій долині», 1959 – картина у приватній колекції родини Ботте (Мельбурн, Австралія)

«Каштанова алея, де гуляв Тарас Шевченко», 1961 – картина експонується у Національній Філармонії України (Київ)

«Стоги під снігом», 1961 – копія картини перебуває у приватній колекції (Цюрих, Швейцарія)

«Метелиця», 1962

«Літо», 1963 – копія картини перебуває у приватній колекції (Цюрих, Швейцарія)

«Дума про козака», 1969–1992

«Гуцульський базар», 1970

«Золоте зерно», 1970

«Вдохновение», 1970 – картина експонується у Меморіальному музеї-маєтці народної художниці Катерини Білокур

«Зимовий ліс», 1971 – копія картини перебуває у приватній колекції (Голандія)

«Невольничий ринок», 1972

«Кобзар», 1975

«Григорій Сковорода і кобзар», 1975

«Вітряки», 1978

«Сінокіс», 1980

«Березовий гай», 1981

«Вечеря у козацькому курені», 1981

«Гречихи цвет», 1982

«Ялини під снігом», 1982

«Солдатські вдови», 1985

«Косарі», 1985

«Гетьман Іван Мазепа», 1987

«Т. Г. Шевченко читає тризну», 1988

«Мрії юного Тараса про свободу», 1988

«Автопортрет Т. Г. Шевченка для Варвари Репніної», 1988 – копія роботи Т. Г. Шевченка передана в музей ім. Т. Г. Шевченка у Торонто, Канада

«Думи мої», 1990 – картина експонується у Посольстві України у м. Мельбурн, Австралія

«Рідне подвір'я», 1991

«Горький путь в неволю», 1991

«Разговор Петра I с гетманом Полуботком», 1991

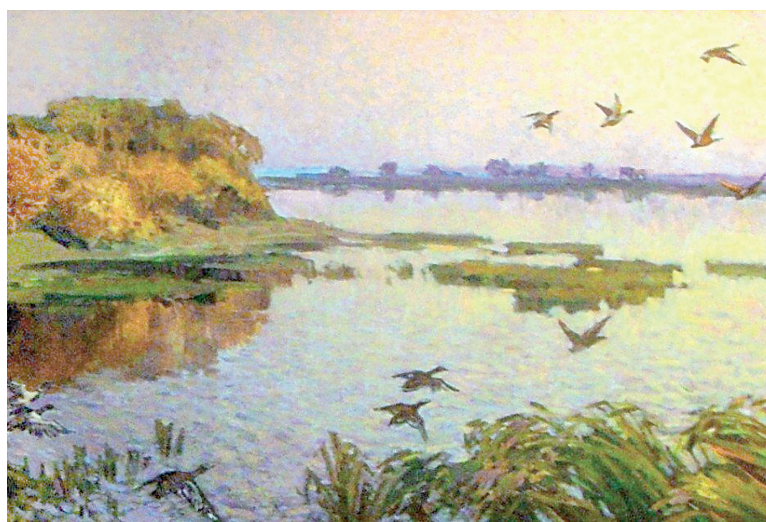
«Богоматер с младенцем», 1992 – копія ікони М. А. Врубеля, перебуває у Кирилівській церкві (Київ)

«Проголошення незалежності України», 1993 – картина експонується у Посольстві України в м. Мельбурн, Австралія

«Флигель в імені М. Г. Репніних», 1993 – картина передана до музею ім. Т. Г. Шевченка у м. Торонто, Канада

«Мальви», 1993

«Випас коней на світанку»...

присвоєно звання почесного громадянина м. Яготин.

Сьогодні живописні роботи художника по праву є частиною нетлінного культурного надбання України, вони широко експонуються у вітчизняних музеях та

художніх галереях, а також в урядових установах та у приватних колекціях за кордоном (Канада, Австралія, Швейцарія, Голландія).

Сторінку підготувала
Ксенія ГОЛОТА

Спогади про «Jazz in Kiev-2012»

Відвирували новорічні свята, за вікнами справжня зима. Уже не тішить око ялинка, увінчана прикрасами – все покладено у шухляди та чекає наступного року. Коли закінчується свято – веселе, яскраве, – душу вихолоджує якась порожнеча і виникає бажання чимось її заповнити. Хтось шукає зустрічі з друзями, хтось занурюється у телепростір, хтось мандрує у літо: Хургада, Гоа, Сейшели...

Як на мене, найкращі ліки від хандри – музика, яка зробила тебе щасливим. Ось чому я зняв з полиці білий конверт із зеленими весняними розводами, дістав новенький вініловий диск Ларса Даніельссона (з автографом!) і поставив на програвач. Кімната миттєво наповнилася приємними спогадами і теплою жовтневою атмосферою джазового фестивалю...

Чим запам'ятався останній «Jazz in Kiev»? Звісно, прем'єрним виступом новоствореного оркестру «Kiev Big Band», який врешті-решт повернув Києву столичний гонор (з 1960 року місто не мало власного біг-бенду). Щодо потреби такого колективу подекували давно, проте лише у листопаді 2011-го англієць Пітер Девіс, вражений місцевими талантами, вирішив зібрати їх до купи і в такий спосіб створити музичну візитівку Києва. Художнім керівником став трубач Денніс Аду, котрий добре проявив себе як лідер великого оркестру (до речі, у червні акомпанував Джіно Ваннеллі на львівському «Alfa Jazz Fest»).

Сергій Лазо та Ларс Даніельссон

У програмі звучали його твори, а також музика інших музикантів бенду, тобто – що найприємніше! – український продукт. Вразило й аранжування композитора Майкла Філіпа Моссмана, який поєднав нашу мелодику з традиціями та сучасним звучанням американських джазових оркеструвань (за свідченням організатора дійства Олексія Когана, дехто з авторів інколи не впізнавав власного твору!).

Друга особливість фестивалю – відсутність суперзірок. Точніше, програма виблискувала не так зірками, як загальним професійним сьайвом виконавців. Згадаймо хоча б команду «Miles Smiles», чия назва аж ніяк не випадкова: всі її учасники (на чолі з Уоллесом Роні) – сценічні партнери геніального Майлза Девіса. Серед них органіст Джоуї ДеФранческо, знаний гітарист Ларрі Коріелл, барабанщик Омар Хакім (екс-учасник «Weather Report»),

бас-гітарист Дарріл Джонс (з 1993 року гастролує і записується з «The Rolling Stones»), саксофоніст Рік Маргітца. Чим, справді, не зіркова усмішка Майлза?

А вібрафоніст Майк Мейнієрі з потужною норвезькою командою «Northern Lights»?

А квінтет піаніста Кенні Вернера (зі Скоттом Коллі й уже знайомими за попередніми виступами на фесті Ренді Брекером, Антоніо та Дейвідом Санчесами)? Весела компанія, чи не так?

Проте особисто для мене справжнім відкриттям став другий день фестивалю. Перше очікуване тріо трансформувалося в дует: швед Ларс Даніельссон і поляк Лешек Можджер (барабанщик Магнус Острьом через якісь прикри обставини не прибув). Можливо, втрійох вони показали б щось інше, але Ларс і Лешек (давні сценічні партнери) грали, немов ілюструючи фразу «третій – зайвий», – навіть й на гадку не спадало

припущення про якийсь тріо. Даніельссон – віртуоз контрабаса і віолончелі, Можджер – блискучий піаніст. Окрім вишуканої камерності презентованого альбому «Liberetto» вражала й аристократична манера виконання, органічне поєднання гри та асоціацій, що виникали у слухачів, даючи можливість доторкнутися до найпоетаємніших почуттів, дарованих музикою. Упевнена хода контрабаса, терпкі хвилі віолончелі, крилатий рояль, що несподівано перетворювався на клавесин (ефект від ланцюжка, кинутого на струни)... Зацілований цією музикою, я встиг в антракті купити диск Ларса Даніельссона, пробитися до автора, потиснути його геніальну руку і сказати добрі слова поганому англійською...

Ну, і, нарешті, Хіромі. Екзотична джазова зірка з Японії, піаністка і композитор. Старт у 2003 році, стрімкий злет, ім'я, що стало відомим чи не на всіх значних фестивалях світу. Шість сольних альбомів і дуетний диск із Чиком Корією. Це офіційна інформація. На практиці вона втілилася у молоді емоційну жінку (дівчину?! – погляд із зали) з квіткою у волоссі, тоненькою фігуркою в сукні з кедами. Поруч – басист Ентоні Джексон (винахідник шестиструнної контрабас-гітари) та універсальний барабанщик Саймон Філліпс (у його творчій біографії співпраця з Майком Олдфілдом, Джеффом Беком, «The Who», «Judas Priest» тощо). Усі разом – «The Trio Project».

Дійство розпочалося з появи цієї трійці на сцені. Що було

далі, знає тільки відпущена на волю фантазія – без меж, без гальм, на максимумі таланту і натхнення... Скільки пристрасті у цій тендітній Хіромі! Відкинувши кришка рояля віддзеркалює її руки. Хіромі солює в чотири руки! Сама з собою і з усім світом! Вервечкою асоціації: щось із 1920–1930-х років, німе кіно, політ джмеля, Ігор Стравінський, регтайм, Чарлі Чаплін – клишонога хода та японські поклони. Океан емоцій. Вона не може всидіти, підстрибує, підтанцює, відбиваючи такт кедом 34-го розміру... Пульсує шестиструнний бас, що імітує то контрабас, то віолончель, то гітару, ритмує подвійна смарагдова «TAMLA» – десяток барабанів і тарілок, дві вибиваються із контексту й виблискують над головою Саймона, наче святі кола... Прірва! Їх не відпускають, затоплюють оплесками, і все це – відлуння їхньої музики, поцілунки багатьох сотень закоханих душ... Хіромі виходить на біс із фотоапаратом. Вона фотографує публіку! На згадку! Як живу рідну людину! Спалах її камери відбиває радість тисячі очей. «Thank you so much!»

Jazz in Kiev. Джаз у Києві. Радість в серці.

Ходіть на концерти! Даруйте музикантам квіти! Купуйте диски з музикою, що запала у серце! Окрилена душа дорожча за будь-які грошові знаки!

Сергій ЛАЗО,
поет, письменник,
журналіст, музикант

Синтез теорії та практики шукатимуть у Дніпропетровській консерваторії

Однією з найактуальніших і суперечливих проблем сучасної науки залишається первинність теорії та практики. Що ж постає початком наукового прогресу – фундаментальне теоретичне дослідження чи пошук технічних засобів вирішення поставлених завдань? Відповідь буде, як завжди, неоднозначна! Але якщо поглянути на одвічне запитання через призму творчості, та ще й спробувати об'єднати практику і теорію в єдиному процесі (адже користь від взаємозбагачення цих методів пізнання є очевидною), то наслідком стане якісно нове знання, засноване на синтезі розуму й почуттів.

Саме такий пошук синтезу теорії та практики у сфері музичної культури буде представлено 27, 28 лютого і 1 березня у Дніпропетровській державній консерваторії імені Михайла Глинки під час проведення Третьої міжнародної науково-практичної конференції «Музичне мистецтво:

погляд у майбутнє». Форум пройде у рамках Восьмого міжнародного фестивалю музичного мистецтва «Музика без меж».

У перший день конференції прозвучать доповіді молодих музикознавців – студентів вищих музичних навчальних закладів Москви (О. Конойко, В. Порошенков), Києва (І. Кузьмінський, Н. Фоменко), Одеси (Л. Потолова, М. Марушко), Донецька (О. Задніпряна, А. Попова), Дніпропетровська (М. Скуратовська, С. Рижкова, А. Савонюк). У їхніх виступах органічно поєднуються теорія музичного мислення та її практичне втілення.

Прем'єра опери «Сказание о невидимом граде Китеже» Миколи Римського-Корсакова у постановці молодих виконавців творчого проекту «Юна опера» презентує новий погляд на шедевр оперного мистецтва засобами сучасної музично-театральної режисури

Під час прес-конференції

(керівники – Володимир та Ольга Скуратовські).

На другий день виступатимуть відомі науковці з Росії та України. Серед них – доктор мистецтвознавства, професор Російського державного інституту мистецтвознавства Євген Левашов (Москва), доктор мистецтвознавства, професор Національної музичної академії України (НМАУ) імені Петра Чайковського Ніна Герасимова-Персидська (Київ), доктор

мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової Олександра Самойленко; кандидат мистецтвознавства, доцент НМАУ Ірина Тукова, провідні викладачі Дніпропетровської консерваторії.

У вечірньому концерті симфонічний оркестр, солістка та хор Дніпропетровської консерваторії (диригент – заслужений артист України Віктор Олійник)

виконуватимуть Симфонію № 7 Гіт Канчелі та месу «Глорія» Франсіса Пуленка.

Третій день конференції буде віддано вченим із Росії та Франції (виступатимуть доктор мистецтвознавства, професор Російської академії музики імені Гнесіних І. Сусідко, доктор мистецтвознавства, професор факультету музики Паризького університету І. Стоянова, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник Російського державного інституту мистецтвознавства О. Бобрик).

Уже традиційно серед слухачів конференції, учасників круглих столів і творчих зустрічей будуть музикознавці з Дніпропетровська, Кривого Рогу, Запоріжжя, Кіровограда, Мелітополя, Кременчука.

Опера «Садко» Миколи Римського-Корсакова у постановці молодих учасників творчого проекту «Юна опера» завершить триденний науково-творчий марафон.

Валерій ГРОМЧЕНКО,
проректор з наукової
роботи Дніпропетровської
консерваторії
імені Михайла Глинки

Новий логотип Петриківського розпису – унікальної культурної спадщини України

Новий бренд «Петриківка» – це одна із найважливіших складових бренду Дніпропетровщини та України. Про це сказав Віце-прем'єр-міністр України Олександр Вілкул під час презентації нового логотипу Петриківського розпису – унікального явища українського народного мистецтва. Захід відбувся у Дніпропетровську в рамках ініціативи України щодо набуття Петриківським розписом статусу нематеріальної культурної спадщини людства.

«Бренд «Петриківка», зокрема логотип, створено у відповідь на численні звернення місцевої громади, для того, аби виокремлювати роботи, створені саме в Петриківці, на Дніпропетровщині – землі, де зародилося це унікальне творіння», – сказав Олександр Вілкул.

Логотип «Петриківка» представляє собою квітку, виконану напівкруглими мазками. «Це відомий усім елемент Петриківського розпису – «цибулінка». Його гармонійність, унікальність і простота перевірені часом. Це витік і прасно ва всього», – зазначила під час презентації заслужений майстер народної творчості України Людмила Горбуля.

Новий логотип годиться для розміщення на будь-якій продукції. Приклади такого використання були представлені під час презентації логотипу. Це сувенірні та презентаційні вироби. У подальшому новий бренд використовуватиметься значно ширше.

Олександр Вілкул зазначив, що масштабна й комплексна робота з розвитку та популяризації Петриківського розпису вже приносить конкретні результати.

«Партнери Дніпропетровської області – воєводство Нижня Сілезія зацікавлені в спільному просуванні туристичних маршрутів у Європі. Цього року планується провести спільний міжнародний туристичний форум-ярмарок, на якому буде представлено європейським туроператорам потенціал і можливості Дніпропетровщини в цій

сфері. Є пропозиції і від міжнародних фондів, зокрема – «Східна Європа», про надання грантів, які дозволять розширити можливості петриківських майстрів, збільшити обсяги продукції, допомогти в її просуванні на нові ринки», – сказав Віце-прем'єр-міністр України.

Як повідомлялося раніше, на Дніпропетровщині за ініціативи Олександра Вілкула з метою збереження Петриківського розпису як унікальної складової національної культурної спадщини реалізується комплекс заходів і проектів.

Зокрема, у школах та дитсадках проводяться уроки петриківського розпису, є факультативи у вищих навчальних закладах області, в дитячих центрах позашкільної роботи працюють гуртки.

Минулого року в Дніпропетровському театральному коледжі відкрито навчання за цим фахом, тож у цьому закладі та в Петриківському училищі відтепер готуються фахівці з Петриківського розпису.

Щорічно в регіоні проводяться фестивалі й ярмарки народного мистецтва. Так, фестиваль «Петриківський Дивоцвіт» став уже міжнародною подією – у ньому беруть участь майстри з Білорусі, Росії, а з минулого року і з Польщі.

23 вересня 2012 року в селищі Петриківка було створено найбільший у світі 120-метровий Петриківський орнаментальний розпис ручної роботи. Сам рекорд зафіксували представники Національного реєстру рекордів

України та Книги рекордів України.

Також минулого року за ініціативи Олександра Вілкула вперше в історії України в селищі Петриківка за участі дипломатичних представників з понад 20-ти країн світу відбулася презентація Дніпропетровщини як центру унікальної культурної спадщини України.

У презентації нового бренду «Петриківка» взяли участь голова Петриківської районної ради Наталія Коваленко та заслужений майстер народної творчості України Людмила Горбуля, яка подякувала Олександру Юрійовичу за підтримку й увагу.

«Завдяки такій потужній підтримці творчість наших батьків і дідів стане відомою усьому світу та знайде ще більше шанувальників. Ми будемо працювати на благо рідної Дніпропетровщини та всієї України, щоб гордістю наповнювалися серця українців при словах: «Це зроблено в Україні, на Дніпропетровщині, в Петриківці», – сказала Людмила Горбуля.

Учасники презентації переглянули фільм про Петриківське мистецтво, який буде демонструватися на виставках і презентаціях робіт петриківських майстрів у різних країнах Європи і світу. Також присутні подивилися відеоролик про те, як створювався логотип «Петриківка», і які можливості його використання в майбутньому.

Після презентації нового бренду «Петриківка» у Дніпропетровському палаці дітей та юнацтва відбулася виставка робіт юних майстрів петриківського розпису. Кращі роботи дітей будуть представлені на масштабній виставці в штабквартирі ЮНЕСКО в Парижі, що відбудеться в червні.

«Бажання нових поколінь творити – це запорука успішного майбутнього Дніпропетровщини та всієї нашої країни», – сказав Олександр Вілкул.

«У цьому році в культурному житті України відбудеться одна з найбільш значимих подій за всю історію

Незалежності. ЮНЕСКО розглядатиме номінаційне досє Петриківського розпису на предмет включення до списку Всесвітньої нематеріальної спадщини людства. В рамках міжнародного промо-туру цього року відбудеться серія виставок Петриківського розпису за кордоном», – також повідомив Олександр Вілкул.

Він зазначив, що вже наступного тижня виставка Петриківки відбуватиметься в Європейському Парламенті в Брюсселі. Потім виставка буде показана в посольствах України в країнах Євросоюзу, а в червні буде представлена масштабна виставка в штабквартирі ЮНЕСКО в Парижі. Наразі тривають переговори про проведення виставок у Кувейті, Китаї та Японії.

У грудні Петриківка буде презентована на засіданні комітету ЮНЕСКО стосовно надання Петриківському розпису статусу нематеріальної спадщини, яке відбудеться в столиці Азербайджану – Баку.

«Визнання Петриківки всесвітньою культурною спадщиною може стати одним зі стимулів залучення в Україну і в Дніпропетровську область туристів, зміцнення міжнародних зв'язків та іміджу країни. Звичайно, для цього необхідно буде розвивати відповідну інфраструктуру. Дніпропетровщина володіє значним туристичним потенціалом, і його необхідно максимально ефективно використовувати. Перлиною будь-якого туристичного маршруту по нашому регіону має стати Петриківка», – сказав Віце-прем'єр міністр України.

«Завдяки підтримці Олександра Вілкула Петриківський розпис зберігається й популяризується. Так, у дитсадках і школах Дніпропетровщини проводяться спеціальні уроки, де діти вивчають історію цього мистецтва та основи малювання. У дитячих центрах позашкільної роботи працюють спеціальні гуртки, а у вищих навчальних закладах області є факультативи. Три роки поспіль у всіх школах області проводиться Єдиний урок, присвячений Петриківському диву. Минулого року в Дніпропетровському театральному-художньому коледжі відкрито спеціальність «фахівець з Петриківського розпису». Завдяки таким системним заходам культура Петриківки буде розвиватися і вічно жити, а мистецтво передаватиметься протягом багатьох століть», – підсумувала заслужений майстер народної творчості України Людмила Горбуля.

Управління преси та інформації Дніпропетровської ОДА

НОВИНИ

СВІТ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

Невід'ємною складовою української національної культури є народне мистецтво. А яке воно багате та різноманітне! Переконайся в цьому можна, завітавши до Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», де проходить виставка «Спадкоємність: традиції та інновації в народному мистецтві».

Тут представлено роботи з писанкарства, малярства, ткацтва, вишивки, ллякарства, дереворізьблення, гончарства тощо нинішніх майстрів Києва і Київської області, а також артефакти зі збірки музею.

За словами голови Київського осередку Національної спілки народних майстрів України Ігора Пошивайла, ідея акції – побачити, наскільки відрізняються старовинні і сучасні речі за стилістикою, кольором, формою. Пан Ігор зазначив: «Народне мистецтво розвиватиметься й житиме доти, доки буде потрібне суспільству, доки існуватиме попит на ці речі».

Зайшовши до виставкової зали, одразу ж звертаєш увагу на весільні вінки. Це роботи Надії Химиченко, яка відроджує традицію їх виготовлення. Майстриня поважного віку (72!) навіть представила вінок, у якому виходила заміж.

Досить модно виглядають вишиті торбинки з льону Ірини Садової і народні орнаменти в її сучасній інтерпретації (фрагменти рушників у рамках) – стильний декор для інтер'єру будинку.

Євген Шевченко вирізьбив весільні ложки для молодят. До речі, кільця ланцюга, якими вони з'єднані, виготовлені з цільного дерева.

У сусідній залі стоїть ткацький верстат, за яким майстриня Олена Попова ознайомлює глядачів із технікою ткання жіночого етнічного вбрання, рушників, скатертин, серветок.

У рамках виставки відбуваються покази унікальних фільмів про народних умільців, демонстрації створення виробів народного мистецтва майстрами, з якими можна поспілкуватись. У вихідні дні всі охочі мають змогу взяти участь у майстер-класах. Також запланований показ народного вбрання і осучаснених його варіантів. Завершить дійство засідання «круглого столу» про актуальність народного мистецтва сьогодні.

Цей захід привертає увагу не лише українців. Його відвідав посол США в Україні Джон Теф із дружиною. Іноземним гостям дуже сподобалися експоновані речі народного мистецтва, а інакше і не могло бути, адже тут є на що подивитись: вишиті та ткані рушники зі стриманою колористикою і давньою орнаментикою, витинанки з відчутною інноваційністю автора, чарівна скринька з солом'яними виробами, живопис на склі, дерев'яні іграшки!.. Перелік можна продовжити, але краще прийти і побачити це на власні очі.

Аліна ОНОПА
Фото авторки

У виставкових залах НСХУ відбулася Всеукраїнська анімалістична виставка «Ноїв ковчег». Проект такого масштабу – понад три сотні робіт усіх видів образотворчого мистецтва, – востаннє в Україні бачили ще двадцять років тому.

Тож не дивно, що експозиція викликала ажіотаж як серед відвідувачів, так і поміж професійної художньої спільноти. Ще однією рисою, яка приємно вирізняла «Ковчег» з-поміж інших вітчизняних «колективок», стала його соціальна спрямованість. Адже за мету організатори, Дирекція виставок Національної спілки художників України, поставили допомогти відомому далеко за межами України притулку для тварин «Сіріус».

Коли критики кажуть про соціальну спрямованість сучасного мистецтва, здебільшого мають на увазі тематику, себто – «зміст» тих чи інших робіт. Утім, яким би великим не був вплив на глядача окремих світлин чи інсталяцій, дієвішою за тільки враження завжди залишатиметься «адресна» допомога

Гринюк Л.Н., Вінниця. Чоловік і кішка, по ночах літають... 2012

І всі вони – створіння Божі

Уварова А.А., Одеса. Солодкий сон. 2009. Картон, акрил

завдяки «арту». У цьому сенсі, Всеукраїнська анімалістична виставка «Ноїв ковчег», нехай вона і об'єднала найрізноманітніші твори з просто-таки протилежних художніх таборів (від традиціоналістів до прихильників контемпорарі арту, і від експериментального живопису та скульптури до солоденського інер'єрного глясу), може вважатися чи не еталоном сучасного мистецтва.

Ну, а байдужих до, власне, ідеї, присвятивши величезну виставку «братам нашим меншим», водночас іще й зайвий раз привернути увагу до проблем знаменитого притулку «Сіріус» (зараз він знову залишився без даху над головою), та за можливості зібрати кошти на утримання безпритульних собак і котів, від самого початку і

бути не могло. Адже, більше за самих людей усі люди люблять лише своїх чотирилапих: відданих, щирих та здатних на самопожертву без будь-яких роздумів про власний зиск.

Утім, за словами директора дирекції виставок Національної спілки художників Ігоря Волощука, такого ажіотажу, що спостерігався серед бажаючих потрапити на «Ноїв ковчег», тобто, взяти участь у виставці, організатори все одно не очікували. Напевне – причина, фактично, у відсутності за всі роки незалежності України аналогів – виставок, присвячених саме темі тваринного світу. А може, річ просто в тім, що ми всі ще й просто скучили за душевним: справжніми почуттями, щирим, а не лише «розумним» чи досконалим технічно, мистецтвом...

Недарма ж рекордною стала і кількість відвідувачів, які їхали до Будинку художника цілими родинами!

У щирості почуттів художникам з різних областей нашої країни не відмовиш. Найбільше емоцій викликають насправді сповідальні картини – портрети домашніх улюбленців. Помітно, що створювалися вони «для себе», і навіть назви часто-густо просто повторюють імена чотирилапих членів родини. Як-то: «Дуся» (з картини одеситки Ю. Валюк просто в душу зазирає схожа на вовчка «дворняга»). Або ж – знайомі власникам kota чи собаки звичні сценки з життя. (Герой «Зустрічі» одеситки О. Гадзинської, красень рудий англійський спанієль, явно радіє, тягнучись із зимового парку назустріч глядачеві «по цей бік полотна» – себто, хазяїнові?..) Водночас, як українські «володарі пензля» більш за все полюбують безпородних котів та собак,

наші скульптори надають перевагу знову-таки котам (напевне, через їхню природну пластичність) і... кумедним таксам.

Утім, не котами з собаками єдиними! Згідно з відомим висловом «Кожній тварі – по парі» (він же, до речі, став слоганом самої експозиції), на «Ноїв ковчег» потрапили найрізноманітніші тварини – у вигляді зображень олією та графічних, із бронзи, мармуру, деревини, поліетилену та на витинанках, гобеленах і ніжних батиках. Це й не дивно, адже чотирилапі та крилаті є такою самою невід'ємною частиною людського життя, як сама природа. Разом із «хомо сапієнсами», вони майже постійно стають об'єктом уваги митців, навіть якщо не в якості головних героїв творів – то як персонажі другорядні. Та хіба без цих створінь природи життя на полотнах або скульптурі видавалося б довершеним?..

ДОВІДКА

Анімалістичний жанр один із найдавніших у мистецтві. Стилізовані фігури звірів та птахів зустрічаються вже у мистецтві первісного світу. Неперевершеною життєвістю та монументальністю відрізняються зображення реальних та міфічних тварин у мистецтві Давнього Сходу, у пам'ятках «звірячого стилю» в Європі та Азії (у тому числі у скіфів, саків, сарматів та ін.), у мистецтві античності та еллінізму. Європейський анімалістичний жанр сформувався у 17 столітті. У 18 столітті

великої популярності набули портрети чотириногих домашніх улюбленців. У 19 столітті не тільки свійські тварини, але й дикі звірі стають частиною станкових композицій, батальних та мисливських сюжетів. У 20 столітті образи звірів та птахів використовують художники найрізноманітніших мистецьких напрямків. Тварини стають героями і міських та сільських краєвидів, і драматичних сцен полювання, і побутових колізій, і навіть батальних полотен. І сьогодні анімалістичний жанр не втрачає своєї популярності.

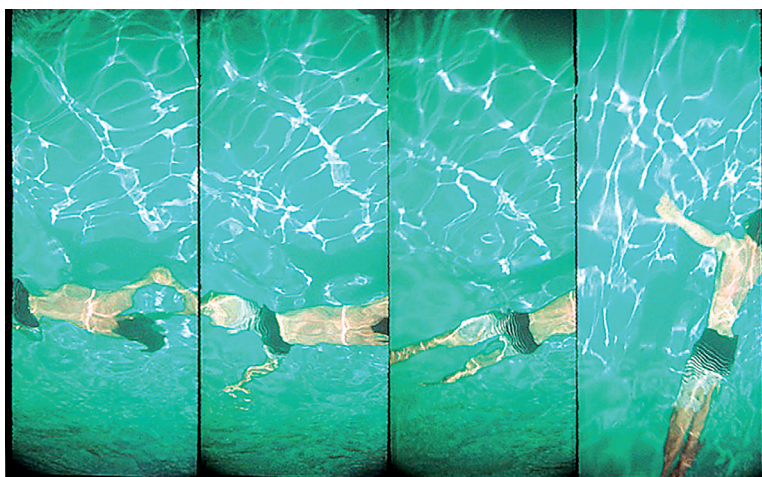
Загірний світ Микити Кравцова

У Малій галереї Мистецького Арсеналу триває виставка Микити Кравцова «Супер М». Молодий, проте вже добре відомий художник «зрадив» живопису із фотокамерою. Та його світлини усе одно нагадують картини, хіба що написані не за допомогою пензля і фарб.

«На відміну від галасливого живопису Кравцова, його фотографії розмовляють, – зазначає відомий галерист Павло Гудімов. – Причому одразу кількома голосами з дуже приємним тембром.

Ти завжди можеш вслухатися в одну з версій розповіді. Кожна з робіт проекту має дві історії і два сюжети. Дуель. Подвійний фільтр. Накладання реальне чи механічне дає новосмисл і художність акту. У руках живописця фотоапарат схожий на полотно й пензлі.

... Фотографія художника наближена до психоаналізу. Це

перша виставка Кравцова, де фото в руках живописця залишається єдиним медіа. Де віра в наші суперсили не згасає. Де переспів кадрів на полотні неприпустимий».

Сам Микита, розповідаючи про свій новий проект (і новий досвід), віддає перевагу мові метафор та алегорій. І, як не дивно, нагадує вона...мову творів Миколи Хвильового. Романтичну і

таку, що невідомим чином увесь час кличе читача вдалину. До райської «голубої загірної комуні»:

«Чи чув ти звук денного сонячного світла, що падало у вікно?

А я колись чув.

Різкий дзвін і рівномірне струмуюче шипіння. Абсолютно не схоже на звук синього неонових світла або м'який шепіт жовтої лампи.

Зайчик пробіжить по підлозі. Зупиниться. Потухне і знову спалахне чорним хрестом віконної рами.

Зараз я чую тільки глухий звук вимкненого телевізора, гул розпущеного кулера в комп'ютері і гуркіт метро під ногами на площі, допиваючи врайнішу каву, по дорозі на роботу.

Підійти і вмиватися цим світлом, очистити голову від монотонного гулу. Пустити світло в себе».

Блакитний контрастний колір (бажано, у сполученні із чистим червоним або рожевим, помаранчевим) – і справді улюблений у Кравцова. Достатньо лише подивитися цикл світлин із басейну. Втім, він загалом полюбає контрасти, яскраві кольори, а знімає чи не все, на що падає око під час подорожей або просто на вулиці. Не гребує експериментувати із монохромним (тобто, чорно-білим) зображенням. Ніби справжній тобі турист

із дешевою «милницею». Іронічним нагадуванням, мовляв, «тут – справжнє мистецтво, а не бозна-що» – є пишні «бронзові» рами, якими прикрашена частина робіт. Але ефект «справжнього мистецтва» досягається, все ж таки, завдяки подвійному накладенню зображень (тому самому, про яке із таким захватом відгукується Гудімов). Ну і, звісно, самою нетривіальністю погляду художника на оточуючий світ. Та саме цього словами вже не опишеш. Треба лише дивитися.

«Сьогодні фотографія витіснила з художника Кравцова бажання малювати. Хоча запах фарби переслідує його, йде за ним по п'ятах і не відпускає. Чи захоче він писати на полотнах, чи світлопис задавить це бажання? А проте живопис у фотографії Кравцова нікуди не дівся. Він сидить у ньому на генетичному рівні. Принохайтеся! Його фотографії пахнуть олією. А метушливі рухи незмінно виказують живописця» (П. Гудімов).

Сторінку підготувала Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Під зоряним небом Раїси Недашківської

Я В СЕРЦІ МАЮ ТЕ, ЩО НЕ ВМИРАЄ...

Раїса Недашківська народилася в селі з кумедною назвою Старі Горобці. До речі, неподалік є село з цікавою назвою – Недашки. Сама Раїса Степанівна стверджує, що Недашківські з усього світу походять саме звідти. У селі минули її найкращі безтурботні роки. Потім тата, він був військовим, перекинули на японський фронт, і мама з трьома дітьми через усю країну їхала до нього на Далекий Схід. А вже звідти всі повернулися в Україну, до Києва. Жили на Куренівці – тулилися всі в одній кімнатці, на стіні якої висіла картина – Русалка. Мабуть саме тоді вона й полюбила свою Мавку.

У школі мріяла стати балериною. Навіть потрапила до хореографічної групи в Палаці піонерів. Їй часто снився один і той же сон: ніби танцює, літає! Балериною не стала, але балет назавжди увійшов у її життя. Пізніше був драматичний гурток під керівництвом Володимира Андрійовича Губатенка та гурток художнього слова з незабутньою Вірою Ісааківною Жуковською. Саме вона навчила Раїсу любити поезію. Батьки були не дуже грамотні, але досить артистичні. Мама знала напам'ять майже всю «Наймичку». А ось Віра Ісааківна відкрила Раїсі цілий світ!

– «Лісова пісня» для мене – це геніальний твір, – говорить Раїса Степанівна. – Один із найкращих у світовій драматургії. Пам'ятаєте, у Лесі: «Я в серці маю те, що не вмирає...» А то трапилася цікава історія з моєю Мавкою. Якось мама принесли мені листа. Писала людина, яка не наважувалася на цей учинок сорок років! В юності він переїздив до України і, не знаючи і не люблячи мови, побачив мою Мавку в кіно. І вона так його вразила, що він прийшов у бібліотеку, попросив книжку Лесі Українки в оригіналі й став читати. Чоловік той полюбив її поезію, вивчив мову, став журналістом, поетом. І через сорок років написав мені, що завдяки моїй Мавці він став тим, ким став, і присвятив мені вірші.

МАЙЖЕ ФІЛОСОФСЬКА ПРИТЧА

«Комісар». Цей фільм Олександра Аскольдова, який понад двадцять років був забороненим і дивом уцілів від фізичного знищення (подейкують, що врятував його особисто Сергій Герасимов, сховавши єдину копію у власному сейфі), належить до тих рідкісних явищ радянського кінематографа, які сьогодні можна дивитися без будь-яких умовних «призм». Раїса Недашківська в ньому чудово вписалася в зірковий акторський ансамбль.

Власне, «Комісар», цю майже філософську притчу про людське порозуміння та універсальність головних людських бід і радостей, знято за оповіданням Василя Гроссмана «В місті Бердичеві».

Сцена у підвалі, де всі ховаються від приходу «нової влади» й від пострілів, які чуються десь згори. Діти починають голосно плакати, а Єфим заспокоює їх, заводячи якийсь веселий єврейський танок (виходить такий собі ритуальний *dance macabre*), який чимось перегукується з гуцульськими поховальними

ігрищами з прикінцевих сцен «Тіней забутих предків». Що вже казати про талановиту операторську роботу Валерія Гінзбург'а, котра місцями змушує пригадати кадри Довженкового «Арсеналу» (зокрема, завдяки експресіоністичності людських постав і виразів облич тощо), а часом просто заворює своїми великими планами.

Недашківська належить до тих актрис, яких називають беззаперечними красунями. Розпізнати такий типаж неважко: ідеальні риси обличчя, модельна фігура, напевно магічний погляд, байдуже, головна чи другорядна у них роль, вони заповнюють увесь екранний простір однією лише своєю присутністю

Не випадково й відразу після поновленої «Появи» (1988) фільм відзначили десятками міжнародних нагород (у тому числі, й берлінським «Срібним ведмедем»). Раїса Недашківська ж отримала від російської Кіноакадемії «Ніку-88» – нагороду за роль другого плану в цьому фільмі.

У ВІДПОВІДІ ПЕРЕД ГОЛОВНИМ УЧИТЕЛЕМ

– Входженням у радянський кінематограф я завдячую режисерові Вікторові Івченку, – говорить Раїса Недашківська. – Він мій хрещений батько. Адже саме він обрав мене, школярку, на той час лише учасницю кількох творчих гуртків київського Палацу піонерів, на роль Мавки в «Лісовій пісні» (1961). Обрав із-поміж десятків професійних актрис і сам запропонував зіграти цю роль (ще й змушений був переконувати, щоб я погодилася).

Тоненька й чорнокося красуня з очима, наче в «сарни»,

Раїса Недашківська, народна артистка України, кавалер Ордена княгині Ольги, лауреат премії ім. Миколи Островського.

Народилася 17 лютого 1943 року в селі Старі Горобці Житомирської області.

У 17 років зіграла Мавку в «Лісовій пісні» режисера Володимира Івченка. З 1965 до 1980 року працювала на кіностудії ім. Довженка, а з 1980 до 1993 року – у Київському молодіжному театрі. З 1993 року – художній керівник театру «Під зоряним небом».

У 1979 р. на Міжнародному кінофестивалі країн Азії та Африки одержала Гран-прі за кращу жіночу роль таджички Рано у фільмі «А щастя поруч», у 1989-му – Ніку за роль Марії у фільмі «Комісар», у 1998-му – премія ім. Сергія Бондарчука за внесок у мистецтво на Міжнародному кінофестивалі «Золотий витязь».

Раїса Недашківська створила багато прекрасних жіночих образів у фільмах «Лісова пісня», «Телефоністка», «Подорож у квітень», «Сон», «Помилка Оноре де Бальзака», «Гадюка», «Голос трави», «Роксолана». Але якби вона зіграла лише Мавку в «Лісовій пісні» Лесі Українки і Катерину Білокуру у кінофільмі «Буйна», цього було б достатньо, аби увійти в історію українського мистецтва.

Погортаємо сторінки її насиченого, напоєного любов'ю і оптимізмом життя.

дитинно-чиста й жіночно-зваблива водночас, – саме такий образ Мавки після цього й став «канонічним» для багатьох режисерів (насамперед театральних). І саме таке амплу закріпилося за юною Раїсою Недашківською. До того ж, Недашківська належить до тих актрис, яких називають беззаперечними красунями. Розпізнати такий типаж неважко: ідеальні риси обличчя, модельна фігура, напевно магічний погляд, байдуже, головна чи другорядна у них роль, вони заповнюють увесь екранний простір однією лише своєю присутністю. Ними захоплюються художники (ав-

Останній портрет малював мене у ролі Катерини Білокуру.

Цей портрет є в Яготинському музеї серед робіт Віктора Зарецького. На ньому Катерина з мольбертом, який перетікає в косинку на голові. Раїса Недашківська там така молодесенька... А ось портрет, який стоїть у її кімнаті, Віктор писав навесні. Він щодень приносив троянди, бузок і говорив: «Рафаель малював свою мадонну в оточенні ангелів, а я тебе – у піняві квітвання».

ЖИВУ І РАДІЮ КОЖНОМУ ДНЮ

Ювілей. Та зайвого галасу з цього приводу Раїса Недашківська не здійсмає. Вона, як і раніше, багато сил і часу присвячує громадській роботі – у рамках Національної спілки театральних діячів. Як і раніше, живе своєю Мавкою із «Лісової пісні», яку невдовзі представить глядачеві на сцені. І вона, як і раніше, вірна своєму девізові: «Не підпускати до себе звіри! Адже це гріх...»

– Звичайнісінький день народження. Зустрічати у цей день гостей у Будинку кіно. А бенефіс – він обов'язково буде, коли реалізую мрію Віктора Шулакова – зіграю Хануму в театральному проекті.

Її життя – це її радість і її біль. Вона живе, грає, радіє кожному дню.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

«ГОГОЛЬ-МОГОЛЬ...» уже готовий!

Початок року в Молодому театрі виявився досить плідним: репетиції нових вистав, планування оригінальних театральних проєктів і, нарешті, – прем'єра.

Після просторово несподіваної, соціально провокативної «КомИ» за творами німецьких авторів Ф. Шмідта і Г. Штаудера та лірично-інтимної, щемкої вистави «Очі блакитного собаки» за п'єсою Кіри Малініної 23, 24 лютого глядачі зможуть побачити справжню комедію. «Гоголь-моголь із двох яєць» – таку дивакувату назву має нова постановка театру (режисер – Олександр Меркулова) за відомою п'єсою Миколи Ердемана «Самогубця». Незважаючи на те, що твір написано в 30-ті роки ХХ століття й утілено на багатьох сценах України та Росії, його актуальність у наш час лишається беззаперечною. Адже час від

Сцена з вистави

часу абсурдність життя та непередбачуваність життєвих колізій не мають ані географічних, ані часових меж.

Головний герой вистави Семен Семенович Подсекальніков (Ігор Портянко), нікчемно проживаючи життя, сидючи на шії в родині, одного разу свариться з дружиною. Яблуком розбрату стає ні що інше, а шматок ліверної ковбаси. Цей випадок, зважаючи на відсутність роботи та втрату самоповаги, ще більше підливає оливи у вогонь. Семен Семенович вирішує налякати близьких... мовляв, накладе на себе руки. З цього вийшла справжня okazія, бо думку про самогубство підхоплює спільнота, відшукуючи свій зиск. Якщо він наважився на такий «сміливий» вчинок, то чому б подію не

приурочити до чогось, або для когось...

Ця комедія з виразною часткою іронії щодо існування людини в суспільстві, її внутрішньої нереалізованості, є такою собі театральною провокацією. Глядач сміється, але водночас це привід для роздумів: чого варте наше життя, що таке самоповага, які вчинки насправді допомагають знайти себе. Задля того, аби відчуті свою значимість, потрібні зовсім не психологічні маніпуляції, а дещо інше...

У постановці молодого режисера Олександри Меркулової, запрошеної спеціально для «приготування» смачного

театрального «Гоголя-моголя», є дециця епатажу, ексцентрики: саме це формує баланс психологічного напруження та гри, театральності, комізму вистави. Має значення й філософський контекст постановки: режисер, не зосереджуючись на соціальних мотивах, переводить історію в загальнолюдську площину.

Актори жонглюють репліками, дивують іскрометними діалогами, «смакують» найцікавіші ігрові моменти. Всі ці засоби, нашаровуючись, слугують розкриттям характеру та душевного стану головного героя, котрого ближче до фіналу, неначе загнано в глухий кут. Чи зможе він вийти з цієї, здавалося б, безвихідної ситуації та ще й зберігши людську гідність, глядачі зможуть побачити, завітавши на прем'єру... Адже «Гоголь-моголь...» уже готовий!

У виставі зайняті народні артисти України Тетяна Стебловська, Лідія Вовкун та Олександр Безсмертний, заслужені артисти України Тетяна Ігнашкіна, Оксана Швець, актори – Ігор Портянко, Вікторія Авдеєнко, Ганна Васильєва, Надія Козленко, Борис Георгієвський, Ганна Розстальна, Тетяна Сухенко, Микола Вороненко, Сергій Кучеренко, Ярослав Чорненький, Станіслав Бжезінський, Юрій Потапенко та інші.

Олена ВАРВАРИЧ
Фото Віоли СОКОЛАН

На репетиції

Незабутній Микола Яковченко

Книжка театрознавця та журналіста Віталія Жежери «Микола Яковченко. Пам'ятник невідомо актору» видавництва «Музична Україна» вийшла у світ наприкінці 2011 року. Втішний факт її появи, але наклад у 2 тисячі примірників надто малий. Тому мені поталанило її придбати лише недавно, власне, це не завадило дістати справжнє задоволення.

Коли починаєш читати книжку про життя актора-філософа Миколи Яковченка, здається, що вони з автором давно товаришували і тихими ранками ходили на риболовлю, сиділи над вудками, розмовляли про своє життя-буття – тихо, легко, мудро... Насправді – знайомими вони не були. Майбутній автор уперше бачив Миколу Яковченка ще студентом, коли той зі своєю собачкою Фанфаном приходив до театального інституту. Може, просто подивитись на молодь, а може, погомоніти, посмішити та заодно попросити в когось «дві сигаретки», бо ж не зайти йому до магазину з собачкою...

Через цілу добірку архівних документів, рідкісних світлин, спогадів, що містить видання, постає не тільки «жива» багатопланова особистість, а й осмислюємо час, ситуації, коли він жив і творив. «Золото, а не чоловік. Одна біда – не любить політики», – цитує автор висловлювання його колег.

Ось унікальний документ – метрична виписка про народження і хрещення Миколи Яковченка за 1908 рік, а ще

лист-прохання мами – Параски Іванівни – про влаштування сина до престижної Прилуцької чоловічої гімназії 1918 року. Про закінчення повного курсу навчання Прилуцького вищого учбового училища імені Кислих свідчить атестат. Оцінки з різних предметів, скажімо, «не дуже», зате поведінка і Закон Божий – «зразково». Безумовно, він був віруючою людиною. Мені пригадалася п'єса «Три сестри» Антона Чехова, де зазначено, що «великий актор, який взагалі чогось вартий, має бути віруючим і хоронити вогонь віри в глибині своєї душі».

Від 1928 року Микола Яковченко починає працювати в театрі імені Івана Франка, а раніше в його творчій біографії

значаться театри в Черкасах і Сімферополі. Першою на київській сцені була роль секретаря Распера Вальтера Газенклера в комедії «Ділок», за сюзетом зовсім не головна, але актор-Яковченко зумів зробити її провідною. Чимало виразних характерів він створив у п'єсах О. Микитенка, О. Корнійчука, О. Коломійця та інших драматургів. Як відзначає В. Жежера – «він умів бути великим у компанії великих». А такими були й колеги – Валентин Дальський, Ольга Кусенко, Степан Олексенко, Євген Пономаренко, Наталя Ужвій...

Ось іще одне фото, на якому кільце клямки на дерев'яній хвртці в Прилуках, яку не раз відчиняв Микола Яковченко, щоб зайти на своє подвір'я. Очевидно, що Віталій Жежера бував по тих подвір'ях, стежках і дорогах, де ходив Микола Яковченко, і йому відкрилася таїна життя великого актора, митця, сміхотворця, котрий, щоразу, виходячи на кін, полонив публіку. Для мене, читача, лишається філософською таємницею його сила волі, уміння любити професію (між іншим, він ніколи не спізнювався на репетиції), любити добірне товариство, людей і життя, в якому зазнав і голоду, і холоду та попри все, як істинний українець, справжню бідність і горе таїв у собі, не показував на людях.

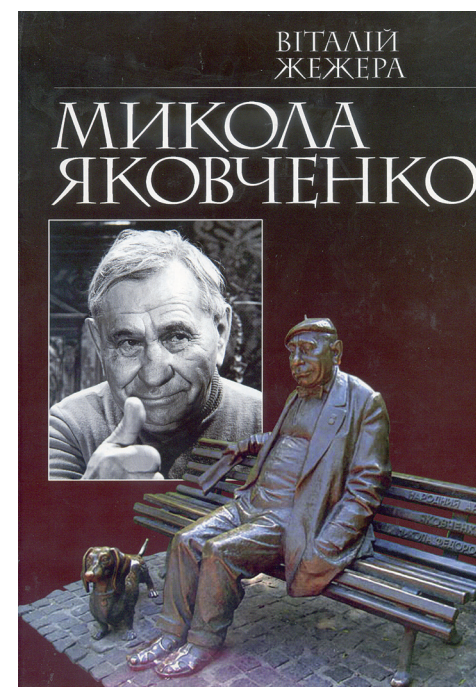
Автор використав цікаві факти, відображені донькою актора Юною Яковченко в дипломній роботі.

Свідомо не розповідаю про характеристику ролей, створених у театрі та кіно,

хоч про них викладено на сторінках, бо вірю, що кожен, хто читатиме монографію, набуде своїх уявлень, з цікавістю розглядатиме старі фото в житті та на сцені. А ще неодмінно матиме задоволення від професійного та емоційного викладу подій соковитою українською мовою. Це одна з небагатьох книг про акторів, котрі творили славу нашого мистецтва, принесли радість людям, а крізь комізм проглядав філософський смуток власного буття.

Беззаперечно, книжка театрознавця Віталія Жежери «Микола Яковченко» користуватиметься попитом у читачів та залишиться художньо-достовірним надбанням у національній театральній культурі.

Галина ДУТЧАК

На захисті культурної спадщини України

В останній книзі Біблії «Об'явлення» Господь звертається до семи церков. У III главі Він каже Філадельфійській церкві – знаю справи твої, і що було мало в тебе сил, але ти зберіг вірність справі своїй, і не зрікся під час випробовувань... Мабуть цей приклад найкраще розкриває життєвий шлях Миколи Омеляновича Макаренка. Для нього ідеали високої гуманності та справжніх історичних цінностей були тим пріоритетом, заради яких він знехтував життям.

Ким був Нескорений Прометей ХХ століття, що він зробив особливого, за що ми прагнемо увіковічити його ім'я, засвідчити своє шанування й повагу, висвітлити його громадський вчинок?

Микола Омелянович Макаренко, український археолог, музеєзнавець, історик мистецтва, художник, жив у Києві, в особняку по вулиці Шовковичній 17/2, протягом 1927–1934 років. Цей період був найбільш плідним у його науковій, педагогічній та громадській діяльності.

Ім'я Миколи Омеляновича Макаренка увійшло в історію українського народу як людини енциклопедичних знань. Він залишив нащадкам понад 170 наукових праць, близько 3-х тисяч малюнків, безліч наукових картотек, археологічних розвідок. Так склалася доля, що Миколі Омеляновичу довелося пережити визнання та засудження, біль та втрати. Як тисячі вчених в Україні, він був під дамокловим мечем геноциду.

У багатодітній родині вихідців збіднілого козацького роду в селі Москалівка Сумської області 4 лютого 1877 року народився майбутній учений-енциклопедист, вірний син України – М. О. Макаренко. Його батько обіймав посаду волосного писаря і мав звання спадкового почесного громадянина. Відчувши потяг сина до малювання, батько відправив його для навчання в Петербург, в училище технічного малювання імені барона А. Л. Штиглиця (майстерня професора В. Мате). Після п'яти років навчання (1897–1902)

М. Макаренко здобув звання художника I розряду.

Заочне навчання в Петербурзькому археологічному інституті (1903–1905), прищепило надзвичайну любов до історії, спонукало до клопітливих розкопок, наукових досліджень. Саме в цей час він знайомиться з братами Реріхами. Так у спільних наукових інтересах виникло бажання слугувати Вітчизні, збагачувати духовні скарби, вивчати археологічні науки.

Микола Омелянович відчував епоху. Йому до всього було діло. Вихований у сім'ї освічених батьків, сформувався як відповідальна людина готова до служіння народу в різних галузях культурно-мистецького життя. Професор Макаренко мав знання енциклопедичного рівня в галузі мистецтвознавства та археології світового рівня, був дійсним членом Російського Археологічного товариства. Досконало володів кількома іноземними мовами, вивчав першодруки, створював безліч наукових картотек, друкованих праць. На державній службі в імператорському Ермітажі Микола Омелянович пройшов усі ступені наукової діяльності і вважався одним із досвідчених його фахівців. Саме там розпочалося його захоплення іконописом і художньою старовиною.

Свої наукові дослідження в галузі історії та культури, поєднував з поширеною громадською діяльністю протягом усього свого життя. А перші друковані статті були присвячені художньо-промисловій керамічній школі в Миргороді Полтавської губернії, та краю,

де жив останній гетьман Запорізької Січі П. Калнишевський.

Його педагогічна діяльність багатогранна – від викладача малювання, викладача курсу «російського мистецтва», професора на кафедрі історії культури в Київському університеті, потім в Державній Академії мистецтв (нині НАОМА). А в час заслання в Казані викладав у місцевому художньому технікумі, працював у музеї.

Вивчати музейну справу Миколі Омеляновичу пощастило в місті Лейпцизі. Потім на посаді заступника головного охоронця Імператорського Ермітажу він накопичив знання світового рівня. І вже в Україні розгорнув широку наукову та

громадську діяльність. Чимало зробив для збереження колекції родини Бориса і Варвари Ханенків та створення на її підґрунті музею Західного і Східного мистецтва в Києві. Безцінним є його внесок у створення Роменького краєзнавчого музею, реставраційних робіт по монументальних розписах багатьох храмів.

У Києві Макаренко працював у численних комісіях, інспекціях, товариствах. Ця окрема тема потребує особливого ретельного висвітлення. Але червоною стрічкою в житті Макаренка-патріота проходять його листи, телеграми проти свавілля влади на захист культурних споруд та архітектурних пам'яток України. Він знав високий рівень світового значення унікальних храмів столиці. У 1924 році Макаренко виступив з промовою, у якій звинуватив уряд у кривавих розправах над інтелігенцією, підставами були арешти музейних працівників України.

Провідних фахівців за збереження історичних експонатів звинувачували в популяризації буржуазної культури. Обвинувачення фабрикувалися з неймовірною жорстокістю. Так М. О. Макаренко потрапив до списку неблагонадійних.

В Києві було знищено 21 церкву та Михайлівський собор. З численної авторитетної ліквідаційної комісії лише М. Макаренко не поставив свого підпису на його руйнацію, і це коштувало йому життя... За сфабрикованими матеріалами про антирадянську та націоналістичну діяльність, як члена товариства Реріха, 60-річного Прометея засудили в концтаборі.

Лише 1996 року був відновлений Михайлівський Золотоверхий собор. У день святкування шостої річниці проголошення Незалежності України, 24 серпня 1997 року відбулось урочисте відкриття меморіальної дошки та бронзового погруддя видатному мистецтвознавцю, патріоту. М. О. Макаренку. Так завершилась трагічна доля людини високих принципів, безкомпромисно, безмежно відданого ідеалам науки, культури, мистецтву.

Коли ім'я митця витримало іспит часом – це визнання. А коли це визнання не одного покоління, то це вже всенародне шанування. Ось чому вдячні земляки влаштували щорічний мистецький конкурс на честь свого видатного товариша. Відкриття виставки живопису відбувається в Києві, а потім вона крокує по Сумщині. А на батьківщині М. Макаренка, в селі Москалівка, в жовтні 2011 року за народні кошти відкрили пам'ятну дошку на честь свого знаного земляка. До цієї благородної акції приєдналися і художники «Мистецької світлиці».

У день народження Миколи Омеляновича вдячні земляки запалюють свічку пам'яті його вірній соратниці, дружині Анастасії Сергіївни Федоровій-Макаренко, яка клопотала про його реабілітацію. Світле ім'я М. Макаренка повертається до нас із небуття як світоч правди, волі, справжньої інтелігентності. Сьогодні Микола Омелянович Макаренко об'єднує нас і відновленим Михайлівським Золотоверхим монастирем.

Микола Омелянович Макаренко повернувся в Україну, щоб бути корисним державі, і встиг чимало зробити корисного. Нехай його світлий образ стане для нас взірцем під час життєвих випробовувань і вірою у світлі ідеали.

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець

НОВИНИ

НА КРИЛАХ ДИТИНСТВА

У центральній міській бібліотеці Борисполя відкрилася перша персональна виставка «На крилах дитинства» Вікторії Козленко, вихованки Будинку дитячої та юнацької творчості, зразкової студії образотворчого мистецтва «Райдуга».

Розпочала відкриття виставки ведуча Юлія Колос, студентка Київського національного університету культури і мистецтв: «З давніх-давен люди намагалися розгадати таємничу силу мистецтва. Наприклад, Вінсент Ван Гог казав: «Картини живуть своїм власним життям, народженим душею художника». Пабло Пікассо ж описував себе так: «Моя мама казала: «Якщо обереш шлях військового – станеш генералом. Якщо обереш шлях монаха – станеш Папою». Натомість, я обрав шлях художника – і став Пікассо». А в нашій залі, у свою чергу, зібрались друзі, рідні, гості для того, аби підтримати юний, але неймовірно дивовижний талант».

Вікторія Козленко народилася й живе в Борисполі. Малювати почала як тільки навчилася тримати в руках олівець. Малювала все, що бачила. Спочатку то були якісь незрозумілі лінії, зигзаги, що утворювали

загадкові візерунки... Коли Вікторії виповнилося 3 роки і 9 місяців, мама записала її до однієї з найкращих, вчительки Світлани В'ячеславівни Грущак. Віка зрозуміла, що малювання – це її покликання.

Вікторія відвідує Будинку дитячої та юнацької творчості вже 12 років. Завжди і в усьому її підтримують батьки.

Девіз юного обдарування: «Якщо хочеш – усе зможеш, бажаєш перемогти – переможеш!»

Вікторія бере активну участь у конкурсах і виставках – міжнародних і обласних. Свою першу грамоту отримала в десять років.

– Участь у конкурсах для мене насамперед – це можливість проявити себе, як творчу особистість. Мрію, щоб моя майбутня професія була пов'язана з образотворчим мистецтвом.

Добрі слова про юну художницю сказали вчителі й натхненники Світлана В'ячеславівна Грущак, Лариса Павлівна Драч.

Привітали Вікторію з відкриттям виставки та її гостей солісти ансамблю «Веселочка» Яна Куценко та Максим М'ятко, солісти ансамблю «Грація» подарували вальс «Побачення», а вихованці театрального гуртка «Чебрець» прочитали гуморески.

– Мені особливо приємно, що ця виставка відбувається у стінах нашої бібліотеки, – сказала директор Бориспільської міської централізованої бібліотечної системи Жанна Борисівна Кручиніна. Сподіваюсь, що наші відвідувачі залишаться задоволені, а хтось, можливо, відкриє талант і в собі.

Справді, хотілося б, аби побільше сьогодні було небайдужих учителів, які б підтримували юні таланти.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Схвалено програму комплексного обстеження і консервації пам'ятки археології національного значення «Кам'яна могила»

Науково-методичною радою з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України, засідання якої відбулося 29 січня, схвалено та рекомендовано до затвердження у встановленому порядку програму комплексного обстеження і консервації пам'ятки культурної спадщини «Кам'яна Могила» (сmt Мирне Мелітопольського району Запорізької області, охоронний № 080011-Н).

Як повідомив голова ради, заступник директора Департаменту культурної спадщини та

«Кам'яна Могила»

культурних цінностей Мінкультури Віктор Вечерський, представлену науково-проектну документацію було розроблено авторським колективом НДІ пам'яткоохоронних досліджень на замовлення Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила».

Рецензентами роботи виступили кандидат історичних наук, археолог О. Титова та кандидат технічних наук, архітектор Л. Апостолова-Сосса. Доповідачами з питання на засіданні виступили фахівці з інженерних

питань Ю. Стріленко, О. Кафтан, а також архітектор С. Поломаний.

Після обговорення питань, у якому взяли жваву участь члени науково-методичної ради В. Вечерський, М. Кучерук, В. Кос'яненко, Т. Бобровський, О. Сердюк, І. Дорофійко та Б. Колосок, було прийняте рішення схвалити розглянуту програму та рекомендувати її до погодження і затвердження у встановленому порядку. Крім того, учасники засідання відзначили високий науково-методичний рівень представленої роботи.

ДОВІДКА

Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна могила» – світова пам'ятка давньої культури в Україні поблизу Мелітополя (сmt Мирне у Запорізькій області), над річкою Молочною.

«Кам'яна могила» займає площу близько 3-х гектарів, висота останця сягає 12 м, кількість плит пісковика перевищує 3 тисячі. Навалені тут природою камені то виступають із землі вертикально, то, відхиляючись у протилежні боки, утворюють начебто навіси. Це місце

тисячоліттями слугувало прадавнім людям вівтарем для відправлення релігійних обрядів, воно містить декілька тисяч унікальних стародавніх наскельних зображень – петрогліфів.

Перші письмові відомості про унікальну пам'ятку історії і природи належать до кінця XVIII ст. Свою назву вона отримала за аналогією зі скіфськими горбами-курганами (давніми похованнями, могилами), хоча власне могилою не є.

Порівняно недавно, лише у 1934–1938 рр., дослідники виявили гrotи з унікальними печерними зображеннями, що дало можливість краще зрозуміти побут і культуру народів, які у давнину населяли український степ. Після виходу монографії «Кам'яна могила» видатного українського археолога Михайла Рудинського, який у 1951–1957 рр. проводив на ній дослідження, пам'ятка привернула до себе увагу світової наукової громадськості.

Багаторічні дослідження «Кам'яної могили» привели до відкриття 65 гrotів і печер, на стелях яких виявлено кілька

тисяч найрідкісніших наскельних зображень різних історичних епох (від пізнього палеоліту і мезоліту до середньовіччя). Гrotи являють собою в основному невеликі (до 5–8 м), невисокі (1,2–1,5 м) скельні розколини з плоскими (або близькими до них) стельовими плитами. У наш час значна частина гrotів заповнена піском (законсервована) для забезпечення збереження давніх петрогліфів. Наскельне мистецтво «Кам'яної могили», по суті, є аналогом витворів первісних людей у печерах Західної Європи, Уралу, Сибіру і відрізняється лише переважанням мистецтва малих форм. Поряд із наскельними малюнками в окремих гrotах збереглися барельєфи і кам'яна скульптура (дракон, риби, лев, голова людини тощо). Сьогодні об'єкт перетворено в музей, а вивчення унікальних гrotів, наскельних зображень і написів продовжує дослідницька група при створеному заповіднику.

У вересні 2008 року указом Президента України № 815/2008 заповіднику було надано статус національного. З цього

часу його офіційна назва – Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила». Щороку пам'ятку відвідують понад 30 тисяч туристів.

Культурний комплекс «Кам'яна Могила» (XXII тисячоліття до н. е. – XI століття) занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією пам'ятка археології національного значення, охоронний номер 080011-Н (Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928).

Історичні населені місця Кореїз, Ореанда та Лівадія (АР Крим) отримали історико-архітектурні опорні плани

На черговому засіданні Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України, що відбувалося 29 січня 2013 року, було розглянуто історико-архітектурні опорні плани з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів для історичних населених місць АР Крим сmt Кореїз, Лівадія та Ореанда.

Попередньо відповідна науково-проектна документація була розглянута та схвалена Вченою радою Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень, який на замовлення ТОВ «Кримський інститут екології та проектування» виступав розробником вказаної документації.

Під час роботи над проектними пропозиціями колективом НДІ пам'яткоохоронних досліджень виконано значний обсяг історико-містобудівних

досліджень, проаналізовано історико-культурну спадщину населених пунктів, зокрема проведено інвентаризацію пам'яток; неодноразово проводилися наради з представниками місцевої влади та провідними фахівцями-дослідниками історичного середовища Кримського півострова.

У підсумку обговорення розглянуту документацію, яка містить велику кількість аналітичних, текстових та графічних матеріалів, схвалено й рекомендовано до погодження і затвердження у встановленому порядку.

Коментуючи ухвалене рішення, директор Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури Андрій Вінграновський повідомив, що станом на сьогодні лише 9 з 28 історичних населених місць Кримської автономії мають розроблені історико-архітектурні опорні плани з визначенням меж і режимів використання

зон охорони пам'яток та історичних ареалів – окрім уже згаданих Кореїза, Ореанди та Лівадії, їх було схвалено та затверджено Наказом Міністерства культури України для Євпаторії, Керчі, Феодосії, Ялти, Сімєїза і Коктебеля. На завершальній стадії нині перебуває розробка історико-архітектурних опорних планів для Сімферополя, Судака, Алушти та Гаспри.

«Хочу окремо наголосити, що ця робота дуже важлива для забезпечення збереження як окремих пам'яток та об'єктів культурної спадщини, так і традиційного середовища історичних населених місць Криму в цілому. Керівництвом Департаменту на регулярній основі проводяться розширені наради з вирішення проблемних питань, активно співпрацюємо з

місцевою владою, тому за останній рік маємо відчутні зрушення», – сказав він.

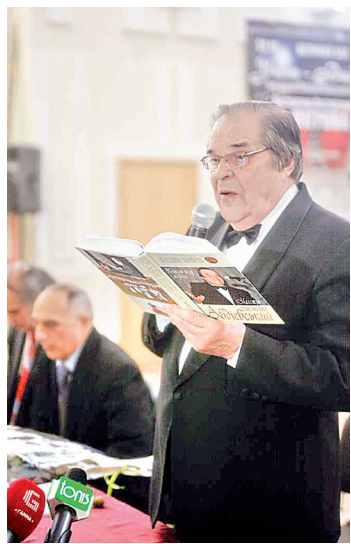
Нагадаємо, необхідність затвердження меж історичних ареалів, розробки історико-архітектурних опорних планів та встановлення меж і режимів використання історичних пам'яток на території історичних населених місць України передбачена постановою КМУ «Про затвердження списку історичних населених місць України» від 26.07.2001 р. № 878. Науково-методична робота в цьому напрямку триває безперервно і охоплює всі регіони України. Її актуальність зумовлена проблемами, пов'язаними з подальшим розвитком населених пунктів, що може загрожувати цілісності та збереженню пам'яток і об'єктів культурної спадщини.

Департамент культурної спадщини та культурних цінностей Мінкультури

Книга про Маестро

Музична (і не тільки!) громадськість України отримала чудовий подарунок – у серії «Бібліотека Шевченківського комітету» вийшла в світ ілюстрована книжка «Маестро Анатолій Авдієвський. Портрет хору з мозаїки» (Київ, видавництво «Криниця», 496 сторінок). «То що ж тут особливого? – може запитати небізнаний читач. – Про Анатолія Авдієвського – Героя України, народного артиста СРСР і України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, професора, академіка, володаря численних урядових і неурядових, міжнародних і всеукраїнських премій і нагород має вже бути написано стільки!» Але це, на жаль, не так.

Як не дивно, за понад 60 (вдумайтеся в цифру!) років творчої діяльності славетного, широко знаного в усьому світі Маестро перед нами постало фактично перше масштабне видання про нього. Із новел-мозаїк автора Володимира Корнійчука, а також численних спогадів, інтерв'ю і роздумів друзів і близьких, соратників і творчих побратимів Митця, матеріалів вітчизняної та зарубіжної преси,

статей музичних критиків і музикознавців вимальовується творчий портрет як самого Анатолія Авдієвського, так і очолюваного ним з 1966 року Національного заслуженого академічного українського народного хору імені Григорія Верьовки. Воно й зрозуміло, адже книжку приурочено до 70-річчя знаменитого колективу і 80-ліття від дня народження його улюбленого всіма, без перебільшення, художнього керівника.

Тож у день презентації видання в концертній залі Національного хору імені Григорія Верьовки, що на бульварі Шевченка в Києві, у повному

сенсі слова не було де яблуку впастися. Люди сиділи на підвіконнях, стояли в проходах, довелось кількома «порціями» заносити додаткові стільці... «Винуватців» події прийшли привітати відомі державні діячі, композитори, письменники, музиканти-виконавці, журналісти, викладачі та студенти навчальних закладів – усіх годі й перелічити.

Пролунало безліч щирих, добрих слів і побажань. Серед тих, хто виступив у той вечір, були, зокрема, видатний український поет, голова видавничої ради «Бібліотеки Шевченківського комітету» Борис Олійник, режисер театру і кіно, голова Національної спілки театральних діячів України Лесь Танюк, художній керівник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені Павла Вірського Мирослав Вантух, ректор Національної музичної академії України імені Петра Чайковського Володимир Рожок, художній керівник і головний диригент Національного оркестру народних інструментів України Віктор Гуцал, видатні композитори сучасності Євген Станкович, Леся Дичко, провідний український музикознавець

Галина Степанченко, директор видавництва «Криниця», знаний художник Леонід Андрієвський і багато-багато інших поважних гостей.

У відповідь до присутніх зі словами вдячності звернувся Володимир Корнійчук, але найцікавішим був виступ самого Анатолія Авдієвського. Маестро так оригінально коментував усі попередні висловлювання, змальовував цікаві епізоди свого творчого, багатого на події життя, що присутні завмерли, намагаючись уловити кожне слово.

Презентація завершилася справжнім майстер-класом. Національний хор імені Григорія Верьовки виконував обробки українських народних пісень різних авторів. Демонструючи ювелірну роботу з колективом, Анатолій Авдієвський зупинився детальніше на трактуванні безсмертних «Дударика» і «Щедрика» Миколи Леонтовича. Свою майстерність представили також оркестр, солісти й танцювальна група хору.

Основні урочисті заходи з відзначення згаданих знаменитих дат плануються на осінь цього року. Тож описана акція гідно відкрила ряд непересічних святкових подій, на які так чекають шанувальники музичного мистецтва.

**Ольга ГОЛИНСЬКА
Фото Романа РАТУШНОГО**

Знайомтесь: лідери

11 лютого в Києві, в Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка презентували книгу «Національні лідери України», яка продовжує серію видань Всеукраїнської програми «Золотий фонд нації».

Більше чотирьохсот п'ятдесяти ілюстрованих сторінок розповідають про еліту України з різних сфер: політики, державного управління, суспільної діяльності, економіки, науки, освіти, медицини, юриспруденції, засобів масової інформації, духовності, культури та мистецтва.

Знаходимо інформацію про керівників Уряду та Верховної Ради України, а також багатьох інших знаних людей, про чимало різних закладів, підприємств, установ та організацій.

Варто зазначити, що це вже третє видання, з доповненнями і змінами, збірки «Національні лідери України».

«Книга оригінальна тим, що інформація про лідерів зі сфери культури, мистецтва, літератури та журналістики розміщена на початку, – сказала член редакційної ради видання, головний редактор літературно-технічної редакції Української конфедерації журналістів Дарія Васильчук-Скригунець. – Українська конфедерація журналістів моніторить діяльність в різних сферах на теренах нашої країни, отож подані як біографії, так і розповіді про те, яким чином особа або певна організація чи структура досягла успіху».

У розділі «Культура. Мистецтво. Література. Журналістика» знаходимо інформацію про Героїв України Анатолія Авдієвського, Дмитра Гнатюка, Богдана Ступку та інших митців, а також про Національні академічні театри – драматичний імені Івана Франка, опери та балету імені Соломії Крушельницької, Національну музичну академію України імені П. І. Чайковського та ін.

Відрадно було побачити серед лідерів України

колег – газету «Урядовий кур'єр», інформгентство «Укрінформ», Українську конфедерацію журналістів, а також наше Національне газетно-журнальне видавництво. Книга докладно знайомить із діяльністю працівників ЗМІ та виданнями, які вони створюють.

Статті, написані живою мовою, не просто інформують, а розкривають характерні особливості героїв. Ефект підсилюють епіграфи, якими розпочинаються окремі публікації.

Цього урочистого дня учасники проекту отримали почесні відзнаки. За вагомих внесок у національну культуру отримала диплом за підписами членів редакційної ради видання, президента

**Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ**

НОВИНИ

«РОСЬ-МАРІЯ» В МУЗЕЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

6 лютого в Національному музеї Тараса Шевченка відбулася презентація історичного роману про Івана Сошенка «Рось-Марія» Наталі Околітенко. Захід провела головний редактор газети «Культура і життя», поетеса Людмила Гнатюк.

Про високу художню вартість книги, принциповий характер Наталі Околітенко, яка не лише письменниця, але й визначний науковець-біолог, говорили архітектор і громадська діячка Лариса Скорик, академік Микола Колбун, голова Сумського земляцтва Іван Рішняк, поет Микола Луків, головний редактор журналу «Пульсар Приірпіння», керівник ірпінського Мистецького центру «Камертон», поетеса Юлія Бережко-Камінська та інші.

Було зазначено, що «Рось-Марія», без сумніву, заслуговує на Національну премію України імені Тараса Шевченка.

Наталія Околітенко розповіла про роботу над романом «Рось-Марія».

Як це не дивно, але про художника Івана Сошенка, який посприяв викупу Тараса Шевченка з кріпацтва, була видана лише єдина книжечка Михайла Чалого в позаминулому столітті. Після того Сошенко залишався поза увагою дослідників.

«Рось-Марія» Наталі Околітенко заповнює цю прогалину в шевченкознавстві і знайомить читача з людиною, яка прожила життя чесно і творчо. Водночас письменниця художньою розповіддю, побудованою на фактах, спростовує намагання деяких «знавців» очорнити дружбу Шевченка і Сошенка.

Роман історичний, але завдяки таланту письменниці актуальний. Уважний читач знайде тут відповіді на деякі гострі проблеми сучасного українського суспільства.

На вечір завітав голова Українського фонду культури, поет Борис Олійник. Та оскільки він очолює Комітет з нагородження Національною премією України ім. Тараса Шевченка, на здобуття якої висунуто «Рось-Марію», то від виступу мусив утриматись.

На презентації також були земляки Наталі Іванівни з міста Ірпеня – поети Ніла Висоцька і Леонід Закордонець, доцент Національної академії ДПС України, керівник Клубу авторської пісні «Ключ» Олександр Редич, редактор Ірпінського радіомовлення Раїса Ємець та інші.

Наталія Околітенко та її чоловік відомий письменник Данило Кулиняк подарували свої книги Музеєві Тараса Шевченка і учасникам презентації.

**Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
директор Ірпінського історико-краєзнавчого музею**

з 18 до 24 лютого 2013 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)
 19 – Й. Штраус «Віденський вальс»
 20 – Гала-концерт солістів Академії театру «Ла Скала»
 21 – Гала-концерт, присвячений 200-річчю від дня народження С. Гулака-Артемовського
 22 – Дж. Верді «Бал-маскарад»
 23 (12.00) – М. Чембержі «Данієла»
 23 (19.00) – М. Лисенко «Наталка Полтавка»
 24 – В. Белліні «Норма»
 Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)
 19 – І. Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»
 20 – П. Бомарше «Весілля Фігаро»
 21 – І. Малкович «Райське діло»
 22 – Г. Горін «Кін IV»
 23 – С. Жадан «Гімн демократичної молоді»
 24 (12.00) – В. Шекспір «Ромео і Джульєтта»
 24 (19.00) – Е.-Е. Шмітт «Фредерік, або Бульвар злочинів»

Камерна сцена імені Сергія Данченка

21 – «Момент кохання» (за В. Винниченком)
 22 – І. Франко «Увертюра до побачення»
 23 – З. Хшановський, Л. Кадирова «Марія»
 (Коли розлучаються двоє...)
 Вартість квитків: 20–250 грн.

У приміщенні театру

19 – М. Мітуя «Акомпаніатор» (гастролі Хмельницького монотеатру «Кут»)

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)
 18 – Ж. Ф. Реньяр «Шаленство кохання»
прем'єра
 19 – Леся Українка «У полоні пристрастей» (Камінний господар)
 20 – Ж. Б. Мольєр «Уявно хворий» **прем'єра**
 21 – «Сто п'ята сторінка про кохання»
 22 – М. Булгаков (за М. Сервантесом)
 «Дон Кіхот. 1938 рік»
 23 – А. Чехов «Вишневі сад»
 24 (12.00) – Р. Куні «№13» (Шалена ніч, або Одруження Пігдена)
 24 (19.00) – Р. Харвуд «Квартет»

Нова сцена

21, 22 (20.00), 23 (18.00) – Л. Хольберг
 «Йєппе-горець» **прем'єра**
 (Вистава театру ЕССЕ спільно з Культурним форумом ODEION, Зальцбург)

Сцена «Під дахом»

21 – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера»
 22 – Л. Хюбнер «Справа честі»
 23 – «Edith Piaf: життя в рожевому світлі»
 24 – Ф. Заїмоглу, Г. Зенкель «Чорні дівки»
 Початок вистав о 20.00
 Вартість квитків: 10–200 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)
Основна сцена
 19 – Р. Баєр «Чотири причини вийти заміж»
 20 – Д. Таборі «Майн кампф, або Шкарпетки у кавнику»
 21 – Ф. Достоєвський «Опіскін. Фома!»
прем'єра
 22 – В. Войнович «Граємо Чонкіна»
 23 – О. Мардань «Черга»
 24 – І. Новак «Повернення блудного батька»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

Мала сцена

23 (15.00) – А. Чехов «Три сестри»
 24 (15.00) – Ф. Достоєвський, О. Володін
 «Голубчики мої!...»
 Вартість квитків: 80–100 грн.

Вільна сцена

www.vilnasцена.kiev.ua

Вул. О. Гончара, 71, тел. 486-80-40
 22 (20.00) – О. Єрнєв «Вечір з гарненькою та самотньою» **прем'єра**
 23 (19.00) – «Жінка з минулого» (за Р. Шиммельпфенінгом)
 24 (19.00) – Я. Пулинович «Наталчина мрія»
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30
 21 – Ф. Легар «Весела вдова»
 22 – Welcome to Ukraine, або Подорож у кохання
 23 – П. Абрахам «Бал у Савойї»
 24 – Й. Штраус «Циганський барон» **прем'єра**

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)
 20 – Л. Костенко «Інкрустації»
 23, 24 – М. Ердман «Гоголь-моголь з двох яєць»
прем'єра

Камерна сцена

19 – М. Шизгал «Любофф!»
 20 – О. Островський «Право на любов»
 21 – А. Б. Вальєхо «У палаючій п'ямі»
 22 – К. Малініна (за Г. Маркесом) «Очі блакитного собаки» **прем'єра**
 24 – Яр. Стельмах «Синій автомобіль»
 Вартість квитків: 30–90 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16
 20 (19.00) – Київ Модерн-Балет:
 «Двоє на гойдалці». «In pivo veritas»
 22 (19.00) – Дж. Верді «Травіата»
 23 (12.00) – П. Чайковський «Лускунчик»
 23 (18.00) – Концерт за участі учнів та студентів Київського державного хореографічного училища
 24 (12.00, 15.00) – О. Білаш «Пригоди Буратіно»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛІПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19
 21 (18.00) – Е. Глазо «Романтик з планети eВау»
 22 (12.00) – Я. та І. Златопольські «Ярмарковий гармидер»
 22 (19.00) – А. Чехов «Чайка»
 23 (12.00) – А. Чубарова, І. Єгорова «Королівна фантазерів»
 23 (19.00) – Леся Українка «Лісова пісня»
 24 (12.00) – Г.-Х. Андерсен «Принц і Принцеса»
 24 (19.00) – І. Тургенєв «Місяць у селі»

Мала сцена

20 (19.00) – М. Гоголь «Шинель»
 23 (16.00) – О. Арбузов «Мій бідний Марат»
 24 (19.00) – А. Курейчик «Обережно, жінки!»
 Вартість квитків: 35–70 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akadempuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08

23 (11.00) – М. Поливанова «Веселі ведмежатка»
 23 (13.00) – В. Швембергер «Марійка і Ведмідь»
 23 (15.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
 23 (17.00) – Ю. Сікало (за Ш. Перро) «Кіт у чоботях»
 24 (11.00) – Н. Гернет «Гусеня»

24 (13.00) – В. Орлов «Золоте курча»
 24 (15.00) – Є. Шварц «Червона Шапочка»
 24 (17.00) – Б. Заходер, В. Климовський
 «Дюймовочка»

Вартість квитків: 40 грн.

Вистави для дорослих

22 – І. Шток «Божественна комедія»
 Початок вистав о 19.00
 Вартість квитків 50 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Миропільська, 1, тел. 513-15-00
 23 – А. Мілн «Вінні-Пух»
 24 – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»
 Початок вистав об 11.00 та 13.00
 Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.koleso.teatr.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22
 19, 20 – Ф. Вебер «Випадок у Готелі дню комерс»
 21, 22 – Ж.-Б. Мольєр «Уявно хворий»
 23 (15.00) – «У Києві на Подолі, або «Где ві сохніте бєльйо?»
 23 – Ж. Ануй «Генерали у спідницях»
 24 – Коктейль «Фа-соль»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89
Театральна вітальня
 22 – А. Крим «Лист Богу» **прем'єра**
 23 – М. Камолетті «La bonne Anna, або Як зберегти сім'ю»
 24 – О. Петров «Ніч для двох»
 Вартість квитків: 50–70 грн.
У приміщенні Малої зали Палацу мистецтв «Україна»
 19 – М. Булгаков «Дивакуватий Журден» **прем'єра**
 20 – В. Станілов «Опера мафіозо»
 Вартість квитків: 70–90 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ
ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 146, тел. 272-41-88
 19 – Т. Іващенко «Мені тісно в імені своєму...»
 20 – Л. Хохлов «Довершений Чарлі»
 21 – Е.-Е. Шмітт «Оскар – Богу»
 22 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласег «Те, що приховують французи»
 23 – Б. Окуджава «У Барабанному провулку»
 24 (12.00) – Ш. Перро «Моя чарівна Попелюшка»
 24 – В. Аїм «Випадкове танго»
 Початок вистав о 19.00
 Вартість квитків: 50–150 грн.

Мікросцена

Вул. Ярославів Вал, 16
 19 – Р. Білецький «Розмова, якої не було»
 21 – В. Сигарев «Діпо Північне»
 22 – Ф. Саган «Колючка»
 Початок вистав о 19.30
 Вартість квитків: 50 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83
 23, 24 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)
 Вартість квитків: 60 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50
 22 (19.00), 23 (18.00) – Е.-Е. Шмітт «Розпусник»
 24 (18.00) – «Salida Cruzada – 8 кроків танго»
 Вартість квитків: 80 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua

Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50
 20 (19.00) – О. Гельман «Лавка»

24 (17.00) – Е. Кішон «Шлюбне свідоцтво»
 Вартість квитків: 50 грн.

КИЇВСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР «БРАВО»

www.teatr-bravo.kiev.ua

Вул. Олеся Гончара, 79, тел. 486-40-22
 20 – М. Задорнов «Ціна кохання»
 21, 24 – Н. Птушкіна «Одружіться зі мною»
 22 – М. Мариньє «Кохання у валізі»
 23 – М. Камолетті «Метелики, що токують»

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК
ОРГАННОЇ ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86
 18 – Квартет ім. М. Лисенка, С. Котко (колоратурний бас), С. Зубицький (флейта) Італія, К. Баженова (ф-но), н. а. В. Кошуба (орган)
 19 – О. Швидка (сопрано), Н. Сиваченко (скрипка) Т. Рой (флейта), н. а. Н. Свириденко (клавесин), Г. Бубнова (орган)
 20 – Ансамбль класичної музики імені Б. Лятошинського, І. Харченко (орган)
 21 – Ф. Вілла (гітара) Франція, В. Балаховська (орган)
 23 – Н. а. О. Басистюк (сопрано), Г. Бубнова (орган)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)
 18 – Міжнародний фестиваль «Династія»
 О. Яблонська (ф-но) США
 19 – З. а. Т. Андрієвська (ф-но), з. д. м. І. Андрієвський (скрипка)
 20 – Концерт до ювілею н. а., диригента О. Гуляницького. Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України, н. а. АРК О. Гуляницький-молодший (скрипка) Росія
 21 – Концерт «Оперний феєрверк»
 22 – Абонемент № 6. «Скрипкова музика». Академічний симфонічний оркестр НФУ, А. Залаї (скрипка) Угорщина
 23 – Абонемент № 8. «Чарівна гітара». Д. Котронакіс (гітара) Греція
 24 – З. а. Ю. Шутко (флейта), з. а. Ю. Кот (ф-но)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»

www.palace-ukraine.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 103, тел. 247-23-16
 19 – Лоліта
 23 – Олександр Розенбаум
 24 – Vaya Con Dios
 Farewell Tour 2013
Мала зала

Театральний центр В.ROOM

18 – Дж. Селінджер «Над прірвою у житті». Театр «Сахалін» (м. Харків)
 19, 20 – вистави Київського академічного театру на Подолі
 21 – І. Вілківст «Сволота». Театральна майстерня А. Білоуса
 22 – Ж. Марсан «Публіці дивитись заборонено!»

прем'єра

Театр-студія «Образ»
 23 – Д. Дідро «Сповідь черниці». Перший жіночий театр
 24 – С. Беккет «Чекаючи на Году». Львівський академічний театр ім. Леся Курбаса

МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

www.icca.kiev.ua

Вул. Інститутська, 1, тел.: 279-15-82 (каса)
 18 – Лопе де Вега «Іспанські шаленства» (вистава Московського театру «Ленком»)
 19 – «Сини його коханки» (вистава за участі російських акторів)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)
 Нова програма «Від серця до серця»

Примітка.

У репертуарі можливі зміни
Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

Олександра ТЕЛІЖЕНКО

Основи національної культури

(Продовження. Поч. у № 43, 2012)

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕПОХИ

«Аріями» стали називати мовних предків усіх історичних народів, що належать до індоєвропейської мовної родини. Якщо трипільців можна вважати протоіндоєвропейцями, то нову людність, утворену при злитті з ними, слід розглядати як індоєвропейську, котра займає панівне становище.

Суворе життя давніх мешканців краю, необхідність постійної боротьби за багаті ресурсами території або запаси харчування (це міг бути врожай зерна, худоба) призводили до посилення мілітаризації племен. Наявність постійної зовнішньої загрози вимагало чіткої військової організації.

Це стало однією із причин виникнення твердої ієрархічної системи, на зразок індійської системи каст. На вершині піраміди перебували світські та релігійні лідери. Наступні за становищем були професійні воїни, адже зброя і техніка бою на той час досягли такого рівня, що володіння ними вимагало цілком певних навичок і підтримки форми. Нижче стояли

звичайні члени племені, які, у свою чергу, теж поділялися на групи ремісників, торговців, пастухів. Нижній щабель піраміди становили іногородці, що прибули до племен, частина з яких, мабуть, була військовополоненими-невільниками.

Належність до певної соціальної групи, очевидно, була спадковою й позначалася як спеціальними ритуалами, так і символами. Арійськими символами, як одностайно засвідчує світова наука, були Сварга (символ Сварога та його сина Дажбога – бога Сонця) і Хрест. Соціальна ієрархія стала досить складною.

Символом належності до військового стану були бойові сокири-молоти, виготовлені з твердих порід каменю: граніту, діабазу, базальту. Деякі із знайдених археологами сокири-молотів настільки великі, що могли використовуватися тільки як культові предмети.

«Керносівський ідол» – III тис. до н.е.

Кіммерійський меч

Такий широковідомий український символ влади, як булава, набув поширення на початку III тис. до н. е. (хоча з'явилися булави в наших землях ще в неоліті й були відомі трипільцям). Булава – це насамперед зброя, що складається з кулястого кам'яного навершя й дерев'яного руків'я, але одночасно це і церемоніальний аксесуар. Цікаво, що булава схожої конструкції була в ту епоху одним із символів влади єгипетських фараонів.

Бойові сокири, культ меча, війн, боїв, часті кінні переїзди – втрачається значення родючих чорноземів, роль жінки зводиться до підлеглої, допоміжної, господарчої, часом як обмін між племенами, родами. Головною стає роль чоловіка – скотаря, вершника, воїна. Матріархальні відносини поступово змінюються патріархальними. Проте роль жінки ще довго залишатиметься значущою не тільки в арійський час, а й у кіммерійсько-скіфсько-сарматську добу: жіночі божества, Берегині, жінки-жриці, амазонки. В Україні статус жінки упродовж кількох тисячоліть був вищим, ніж у сусідніх народів.

Трипільці не були знищені зовсім, вони змішалися з агресивними завойовниками. Хоч варто зазначити, що цей процес асиміляції не був мирним. Археолог Докія Гуменна вважає, що, міфологізувавшись, процес цей знайшов своє відображення в образі українського народного весілля, з його «проїздом молодой» та «проїздом молодого», «викупом»

нареченої, мовно-пісенними дебатами-перестрілками між жіночою та чоловічою частинами гостей і т. д. Очевидно, за цим символічним образом – порівнянням прочитується смисл глибинніший і глобальніший, ніж здається на перший погляд. Відбулося зіткнення двох діаметрально протилежних феноменів:

– етноси – мирний і ладний трипільський, матріархальний і осілий, – з войовничим, агресивним, динамічним, патріархальним етносом завойовників;

– культури – високодуховна, космічно зорієнтована, досконала технологічно трипільська культура – і варварська культура «шнуровиків», значно примітивніша в художньому і технологічному плані.

На історичну арену виходить нової якості людська спільнота – Могутній Аріан – об'єднання арійських племен, могутність яких і донині непокоїть сучасників. Це з тих таємничих, малодосліджених тисячоліть, як усе сміливіше доводять сучасні історики-лінгвісти, людство отримало найдавніші перекази, що відтворювали сюжети загальної індоєвропейської історії і були втілені в подальшому у текстах Іліади та Одиссеї, Авести, Махабхарати, Рамаяни, слов'янських билин. У II тис. до н. е. відбулося славнозвісне чергове переселення аріїв до Ірану та Індії. Ці переселення були частковими, бо хребет етносу і культури залишався, хоч і зазнав значних змін у плінні історії.

(Далі буде)

(Продовження. Поч. у № 14–16, 2011)

На горіхи від Рогози

1. Те саме, що й становище, а також фізичне самопочуття або настрої. Ця лексема нерідко поєднується з різними словами: *акти громадського стану, внутрішній стан країни, военний стан, економічний стан, надзвичайний (винятковий) стан, родинний стан, санітарний стан, стан облоги, стан справ, стан фінансів, у занедбаному стані, стан душевної тривоги, стан здоров'я, стан невагомості, у нетверезому стані* тощо.

2. У фізиці: *газоподібний стан, критичний стан речовини, рідкий стан, твердий стан, стан плазми.*

3. Соціальна група людей: *духовний стан, розширення суспільства на стани.*

Становище. Обставини, умови, в яких хтось, щось перебуває, діє: *внутрішнє становище, критичне становище, скрутне становище, смішне становище, виправити становище, опинитися в становищі безробітного.* А також місце, роль у суспільстві, професійному середовищі, родині: *нелегальне становище, сімейне становище, зловживання своїм службовим становищем.*

Положення. Означає розташування, розміщення (*географічне положення, положення тіла*); зведення правил, законів (*положення про вибори, теоретичні положення*). У значенні становище неживане.

Довжиною – завдовжки

«Вагончик-побутівка був довжиною п'ять метрів, шириною три й висотою два метри»; «У просторій ямі, наповненій водою, глибиною до двох метрів, Сидорчук

вироснув карасів». Такі вислови можна почути і прочитати сьогодні. Але їх не знала українська народна мова, не знала й наша класика, а користувалися іншими: «Роги по аршину *завдовжки*, коли не більш» (Олекса Стороженко); «Наша річка хоч і неабияк там *завширшки*, проте рибу має» (з живих уст); «Сам той Ох на корх *заввишки*, а на сажень борода» (Леся Українка).

Отже, для російських висловів *длинной, в длину, шириной, в ширину, высотой, глубиной, величиной, толщиной, на расстоянии* маємо українські відповідники – *завдовжки, завширшки, заввишки, завглибшки, завбільшки, завтовшки, завглубшки, завдальшки*, яких і слід дотримуватися в писемному та усному мовленні.

Максимум – мінімум

Як прислівники вживаються найчастіше в конструкціях на позначення кількості. Наявність слова *максимум (мінімум)* не впливає на відмінок числівника, що стоїть за ним. «Видача перепусток була дуже впорядкована і забирала *максимум* дві-три хвилини» (Микола Трублаїні); «Довести температуру до *мінімум* тридцяти п'яти градусів» (з газети).

ПОМИЛКИ У СЛОВОВЖИВАННІ

Ось одна з них. Багато мовців не розрізняють понять *україніка* та *україністика* і ставлять ці слова невіпопад. Тож запам'ятайте: *україніка* – сукупність чогось, що стосується історії, економіки, культури нашої країни (крім наук). Відділ

україніка в бібліотеці, збирати *україніка*. *Україністика* – це українська філологія, мовознавство та літературознавство. Питання *україністики*, центри *україністики*, працювати в галузі *україністики*.

Під впливом російського *сборочный* у нас часом уживають лексему *збиральний* (збиральний цех, треба: *складальний*). Як відомо, вона має інше значення, пов'язане із жививанням. *Збиральні роботи, збиральна кампанія, збиральна техніка.*

Складний і складаний

Аби не помилятися у застосуванні цих схожих прикметників, що часто спостерігається в мовленні, слід знати таке. Перший з них означає: якась річ або явище становлять певну *складність*. А другий указує на предмет, котрий можна *складати й розкладати*. Сполучається зі словами: *будиночок, метр, стіл, стілець, гумовий човен, драбина, крісло, ліжко* тощо. Кишеньковий ніжечок може бути не тільки *складаним*, бо його частини рухомо поєднуються, а й *складним*, якщо в ньому є багато деталей, призначення яких важко відразу збагнути.

Пристрасний передає зміст бурхливий, нестримний у почуттях, переживаннях. Антонімічне йому слово *безпристрасний*, себто такий, що не виявляє емоцій, до всього ставиться байдуже. Однак наші ЗМІ часом послуговуються цими лексемами у невластивому їм значенні: «Миколі Пархоменку по закінченні школи видали об'єктивну,

неупереджену, *безпристрасну* характеристику» (з газети). А потрібно було вжити *безсторонню*. Помилка полягає в тому, що в український текст уведено російське *безпристрасный*, яке нашою мовою перекладається *безсторонній* (антонім – *небезсторонній*, рос. *пристрасный*). Наприклад: «Щось блиснуло в очах Петушика. Та він приховав їх повіками і відповів тоном *безстороннього* спостерігача» (Юрій Шовкопляс); «Василина Матвіївна завжди має свої гострі *небезсторонні* думки» (Кость Гордієнко).

Застінок, катівня

«Із фашистських *застінків* підпільникам удалося втекти», – пише автор однієї з газетних статей, забуваючи чи не знаючи, що в українській мові цього слова нема, а є *катівня* – місце, де людей піддають тортурам, мучать. «*Катівня* при поліції. Масивний стіл для мордувань, гаки й ланцюги на стіні» (Юрій Яновський).

Ігнорувати (навмисне не помічати когось або чогось, не рахуватися, не брати до уваги) вимагає після себе додатка в знахідному відмінку. «Завдяки тому, що мистецтво основним своїм об'єктом має людину, воно не може *ігнорувати* багатства проявів її життя» (з журналу). Вживання дієслова з додатком в орудному відмінку («*ігнорувати* думкою членів колективу») – помилкове.

У літературі натрапляємо на непоодинокі випадки використання в значенні *обдарований* прикметника *здатний*. У наш час це сприймається як порушення норми.

(Далі буде)

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Борт – найпростіший вулик, видобаний у дерев'яній колоді, дуплянка для бджіл, природне або ж спеціально видобане дупло для бджіл. Бортний промисел – бджільництво, бортник – той, хто займається цим промислом.

Бояри – привілейована верства населення часів Княжої доби. Ще боярами називали дружинників князя. У весільній обрядовості бояри – «дружина» (військо) молодого.

Брама – великі ворота.

Бран – давня назва полону. Бранці, бранець, бранка – назва полонених, полоненого та полоненої. Також у давнину бранка – набір рекрутів, а брань – стара, давня назва війни.

Брат-і-сестра, братики-сестрички, братики – народні назви деяких видів фіалки. Ще ці квіти називають зозульками, зозулиними черевичками, полуцвітом, сирітками.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІВ

Сьогодні зима з літом стрічаються, сперечаються, кому йти далі:

– **Боже поможи тобі, Зимо!** – звертається Літо.

– **Дай Боже здоров'я!** – відповідає Зима.

– **Бач, Зимо, – дорікає Літо, – що я наробило й напрацювало, ти все поліла й пропила!**

Зима та Літо борються, змагаються – хто кого перемаже. Якщо проглянуло сонце – незабаром буде тепло, якщо похмуро та холодно – ще зима протримається. Та все ж: «Дуй, не дуй, а не к Різдув'ю йде, а к Великодню». Що нас чекає наступного тижня, окрім «двобою» зими та літа?

15 лютого – Стрітіння Господнє. Одне з найбільших церковних свят. Перше весняне свято. Поєднує в собі християнську релігію з дохристиянськими віруваннями нашого народу: свято на честь принесення Богородицею в Єрусалимський храм немовляти Ісуса Христа та «стрітіння його зі старцем Симеоном». А ще це – свято зустрічі зими та літа

(деінде весни), і має воно назву Стрітіння, Громниця. Про давнє поєднання наших вірувань свідчить, скажімо, одна із назв цього свята. У Західній Україні воно й понині називається Весняною (Громничною) Богородицею. У церквах правлять, святять воду та ставлять свічки-громниці. Стрітенській воді приписують магичні сили. Ця вода – цілюща, за своєю силою така ж, як і Йорданська (свячена на свято Водохреща). Нею натирали хворі місця, кропили «від пристриту» – хвороби, яку спричиняло «лихе око». Пасічники берегли Стрітенську воду і кропили нею вулики кожну першу неділю молодого місяця: «щоб не заїдали комахи та не нападав «гнилец»». Колись, як чумаки вирушали в дорогу, господарі давали хліб-сіль і благословляли їх, волів та мажару «стрітенницею», промовляючи: «Боже вам допоможи!» «Прийшла Громниця – зими половиця». Святять цього дня свічки, які називають громничками, громниціями. У давнину кожний господар обов'язково готував власну громницю і ніс її на посвяту. Такі свічки мали свою форму та розміри. Найпопулярнішими були «Трійці» – тризубчаті вироби, оздоблені різнокольоровими стрічками та прикрасами. Повернувшись із церкви після служби Божої, господар ставив громницю на покуті та запалював її – «щоб весняна повинь не зашкодила посівам, і мороз щоб дерев не побив». Називають цю свічку громницею тому, що запалювали її під час грози. Була вона оберегом для всього: родини, хати, господарства. «Зима йде туди, де було літо, а літо туди, де була зима» – так казали цього дня, якщо до вечора змінювалась погода та ставало тепліше. «Якщо на Стрітіння півень нап'ється водиці, то на Юрія (6 травня) кінь напасеться травиці». «У цей день лютий до березня приїхав». Ще одна із назв цього свята – Зимобор. «Зимобор з відлигою – на ранню й теплу весну, зі снігом – на дощову та довгу, а коли завірюха – весна буде пізня й холодна». В цей день ворожили на майбутній урожай: залишали тарілку з зерном на ніч надворі: «якщо вранці є на зерні роса – добрий знак, це до гарного врожаю, якщо ж немає – то погана

ознака. «Якщо на Стрітіння мороз буває – то ведмідь свою халабуду розриває».

16 лютого – «Взимку сухо та холодно – влітку буде сухо та жарко».

17 лютого – Микола Студений. «Микола однією рукою носа гладить, а другою щипає». «У кожному році – три Миколи: лютневий – голодний, грудневий – холодний, а травневий – трав'яний». Колись було таке, що на «лютневого Миколу снігу насипле іще гору». Рідко цей день буває без морозів.

18 лютого – якщо ранкові зорі швидко гаснуть – на холод, вечірні – до тепла.

19 лютого – Вукола-телятник. Якщо цього дня стоять тріскучі морози – буде гарна весна, а літо – сухе та жарке.

20 лютого – Парфентія. «Лютій зиму видуває, березень її ламає». «У лютому сонце крізь сльози сміється».

21 лютого – Захар-серповидець. Колись цього дня господарі діставали, ретельно оглядали та гострили серпи. «Кривий, малий, та все поле сходить» – народна загадка про серп. На території України знаходили серпи на розкопках ще скіфських поселень. Одне з найдавніших зарядь праці. Збирали серпом жито, пшеницю, ячмінь, просо, іноді – стебла кукурудзи. На Поліссі та в Карпатах серпом та косою збирали врожай ще в 30-х

роках минулого століття. Коли мовиться про серп – згадується тяжка праця на полі: «скажеш за серп – серце терп, скажеш за ціп – серце тіп». Про роботящого та веселого казали: «На вулиці рій веде, а на полі серпом гуде». Вважається, що останній місяць літа – серпень, має таку назву саме від серпа, яким колись збирали врожай. «Милий іде, серпом гуде, гострий серпок, ще нажав сніпок». Та до серпня ще далеко. А на Захарія-серповидця (21 лютого) дістаньте, в кого є, серп, огляньте його, чи не поіржавів, нагостріть. Чи при нагоді стане в пригоді – хто зна, та, все ж, до літа ніби доторкнулись.

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

15 лютого – Стрітіння Господнє.

16 лютого – Симеон, Ганна, Роман, Адріан, Гнат, Микола.

17 лютого – Микола, Кирило, Георгій, Ісидор.

18 лютого – Феодосій, Агафія.

19 лютого – Христина, Марія, Максим, Феофіл, Марфа, Дорофея.

20 лютого – Парфентія, Лука.

21 лютого – Захар, Федір, Сава.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!

Наші видання виходять регулярно і запланованими тиражами

У продажі журнали «Театрально-концертний Київ» (лютий) «Українська культура» № 1-2, «Пам'ятки України» № 2, «Музика» № 6 і «Український театр» № 6.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Чернівців, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

квартал – 42,21 грн; півріччя – 82,77 грн; рік – 164,34 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»

№ 7 (4527), 15 лютого 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор Олеся БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олеся Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударин – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Ольга Дарибогова – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Олена Чередищенко – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю відділу забезпечення роботи міністра; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодіями з

Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Наталя Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна